

På job i Kenya

AFRIKA: Forsvaret har fire officerer udsendt til Kenya. På hver deres område arbejder de på at gøre det østafrikanske land til et mere stabilt og sikkert sted. Det handler om bedre vilkår for flåden, undervisning i fredsbevarende operationer og opbygning af en reaktionsstyrke. Tag med til en meget anderledes hverdag i Afrika. ■

● Side 12-13

Sid ned og red livet

KATAPULT: Når piloten trækker i udslyngningshåndtaget på katapultsædet, går der en kædereaktion af præcise eksplosive sekvenser i gang, der redder et menneskeliv. Sædet aktiverer et system, der giver piloten ilt og sletter alle data i flyet, så fjenden ikke får fat i nogen informationer. ■

● Side 16

Stram op

KONTROL: Chefsergent Claus Christian Stougaard Andersen fra Hærens Serjentskole har en holdning til danske soldaters ukorrekte påklædning. Han mener, at påklædningen er dårlig og ureglementeret. Kontrollen har svigtet, er hans påstand. ■

● Side 18

Hungergames

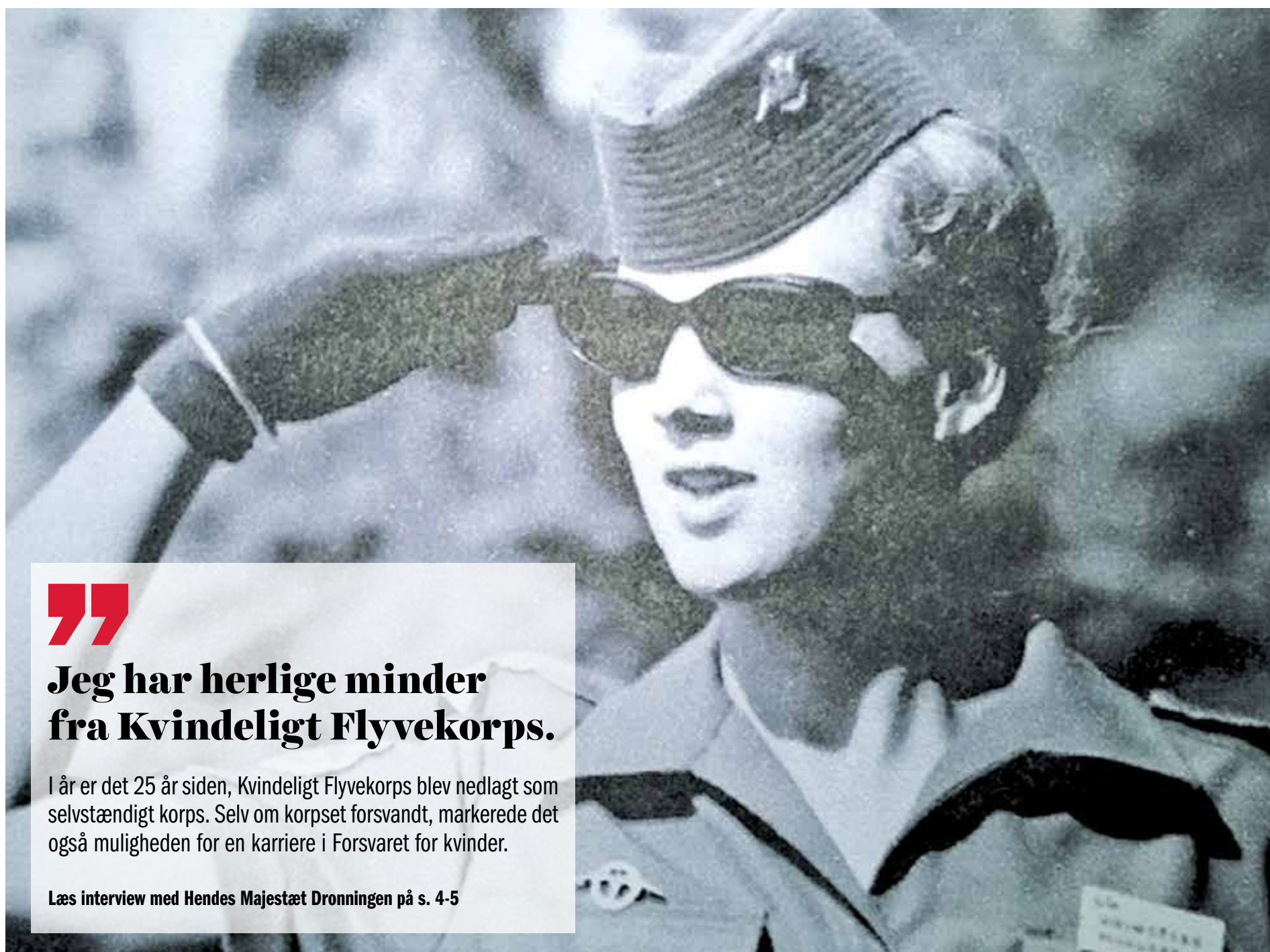
ØVELSE: "Hold da kæft, hvor er det fedt det her". Sådan lød de spontane udbrud fra generalmajor til menig på Combined Resolve i Tyskland, hvor enhederne var lukket inde i en 207 kvadratkilometer stor arena med fri føring og avanceret laserduel over hele linjen. ■

● Side 23

FORSVARSAVISEN 10

ÅRGANG 3 · DECEMBER · 2014

”

Jeg har herlige minder fra Kvindeligt Flyvekorps.

I år er det 25 år siden, Kvindeligt Flyvekorps blev nedlagt som selvstændigt korps. Selv om korpset forsvandt, markerede det også muligheden for en karriere i Forsvaret for kvinder.

Læs interview med Hendes Majestæt Dronningen på s. 4-5

KORT NYT OM FORSVARET

Danskere træner kurdere

IRAK: 30 danske soldater er nu i fuld gang med at uddanne kurdiske soldater i en lejr i det nordlige Irak. Træningsbidraget fra 2. Brigade er tilknyttet den britiske 2. bataljon fra The Princess of Wales's Royal Regiment, mens holdet løser opgaven i Irak de kommende tre måneder. Danske og britiske soldater underviser de kurdiske Peshmerga-soldater i førstehjælp, skydning og forhold over for bekæmpelse af miner. Herefter opdeles de kurdiske sikkerhedsstyrker i enheder, som skal uddannes i førstehjælp, tungt maskingevær og forhold overfor miner og finskytter.

- Kurderne besidder en stor portion humor og er allerede begyndt at drille instruktørerne for deres måde at undervise på til stor morskab for alle, fortæller de danske soldater. ■

Flere får veterankort

VETERAN: Nu modtager veteraner, som har været udsendt med Beredskabsstyrelsen, også et veterankort. De første cirka 400 kort er ved at blive sendt til dem. Fremover vil Beredskabsstyrelsen melde navne på deres udsendte ind til Personalestyrelsen, hvis de har været udsendt i sammenlagt 28 dage. Hvis du ikke har modtaget et veterankort, kan du bestille et ved at gå ind på forsvaret.dk/veteran og klikke på "bestil veterankort". Som noget nyt kan Forsvarets ikke-ansatte veteraner og Beredskabsstyrelsens veteraner også få adgang til Forsvarets rabatter via Logbuy. Gå ind på www.mylogbuy.dk og opret en ny bruger. ■

LÆS FLERE
NYHEDER,
GÅ I DYBDEN
MED FOKUSOM-
RÅDER ELLER
SE VIDEOER PÅ
FORSVARET.DK
.....

Hvis du har
kvalifikationerne,
så skal du bruge
dem til at hjælpe.
Det er en måde at
betale tilbage på.

Axel Boisen
medikotekniker

der er taget med Forsvaret til
Sierra Leone for at bekæmpe ebola.

INDHOLD

Kort nyt
SIDE 2-3

Kvindeligt Flyvekorps
SIDE 4-5

Indland
SIDE 6-9

Udland
SIDE 10-13

Kenya
SIDE 12-13

Forskning/analyse
SIDE 14-15

Materiel
SIDE 16-17

Arbejdspladsen
SIDE 18-21

Uddannelse/karriere
SIDE 22-23

Sport og sundhed
SIDE 24-25

Kultur og identitet
SIDE 26-27

Navne
SIDE 28-29

Set udefra
SIDE 30-31

Bagsiden
SIDE 32

I SIDSTE ØJEBLIK / NYHEDER FRA IND- OG UDLAND

Nyt navn til redningscentral

NYT NAVN: Når der tidligere blev ringet til Forsvaret efter assistance til eftersøgninger, redninger eller transport af tilskadekomne til søs, præsenterede den vagthavende i Forsvarets fælles redningscentral JRCC sig med ”Søværnets Operative Kommando”. Da SOK imidlertid ikke længere eksisterer, har JRCC fået nyt navn og hedder i dag Forsvarets Operationscenter, Redningscentralen. Det nye navn får dog ingen betydning, når folk ringer efter hjælp. Både opgaver og telefonnummer er fortsat det samme. ■

Nytårskoncert med rabat

SMUK: Slesvigske Musikkorps kommer forbi København med deres nytårskoncert. Denne gang i selskab med solisterne Maria Lucia og Jesper Lundgaard. Det sker søndag den 25. januar klokken 20 i Konservatoriets Koncertsal på Rosenørns Alle med indgang fra Julius Thomsens Gade. Alle ansatte i Forsvaret får en rabat på 40 kroner per billet ved at gå ind på <http://burl.nu/e4zkoa>. ■

Sådan træner du til det nye basiskrav

BASISKRAV: I sidste nummer af Forsvarsavisen blev Forsvarets nye fysiske basiskrav introduceret. Desværre med fejl i skemaerne. Denne gang følger der en folder med avisen. Den indeholder en oversigt over det nye krav og gennemgår et forslag til et otte ugers træningsprogram, som kan hjælpe dig med at træne op til basiskravet. Du skal kun bruge træningstøj og sko, et gulv, et bord og et par stole til træningen. Øvelserne i programmet er hentet fra app'en Træn med Forsvaret. Du kan også finde folderen elektronisk på Forsvarets Sundhedstjenestes side på FIIN og på www.forsvaret.dk/fsu. ■

FOTO: DAKOTA FINE PHOTOGRAPHY/EMBASSY OF DENMARK, WASHINGTON, DC

Julebesøg i Washington

VETERANER: Fire danske veteraner med fysiske skader har været på julebesøg på den danske ambassade i Washington. De fire veteraner er Jens Fjordbak Søndergaard og Claus Søgaard Jensen, der blev skadet på Balkan, og Mark Peters og Jacob Panton Kristiansen, der blev skadet i Afghanistan. De fire veteraner var blevet inviteret til Washington af den danske ambassade, der ville hylde de danske soldater ved ambassadens årlige julearrangement. ■

Når vi sidder og hygger os, er det passende, at vi hædrer dem, der har betalt en høj pris for, at vi kan sidde der.

Per Lyse Rasmussen
oberstløjtnant
assisterende forsvarsattaché

VELKOMMEN HJEM

FOTO: AIR TRANSPORT WING AALBORG

Challenger er hjemme

Fredag den 28. november vendte Challenger-flyet fra Air Transport Wing Aalborg hjem igen efter endnu en udsendelse i forbindelse med NATOs Operation Ocean Shield.

FLYVENDE HOSPITAL

Sundhedspersonale i gang med at teste patientcontainere. Alt personale skal være iført en særlig beskyttelsesdragt, når de skal ind i patientstuen. Foto: Flyvevåbnets Fototjeneste.

Forsvaret er klar til at hente danske ebola-patienter hjem fra Vestafrika i fly. Civilt og militært sundhedspersonale testede for nylig de nye patientcontainere i Hercules-fly.

AF **PERNILLE MICKELBORG NIELSEN** / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

BEREDSKAB Nye patientcontainere til ebola-smittede blev for nylig testet og finjusteret, så Forsvaret nu er klar, hvis danskere bliver smittet og skal hentes hjem fra Vestafrika. - Vi har gennemført to træningsrunder med containere, som består af to specialbyggede moduler. Undervejs har vi løbende foretaget tilpasninger af udstyr og procedurer, fortæller Bo Nørnberg, stabslæge i Flyvevåbnet.

Tiltaget sker efter, at spredningen af ebola i Vestafrika er taget til. Sundhedsstyrelsen tog i august initiativ til at finde en løsning til at hente patienter med danske fly i samarbejde med Forsvaret og epidemiafdelingerne på Hvidovre og Skejby Sygehus.

Kun hvis det er nødvendigt

Der findes ikke mange fly på verdensplan, som kan indrettes til at have ebola-patienter om bord. Derfor er det vigtigt, at Danmark er klar med de nye patientmoduler til Flyvevåbnets C-130 Hercules. Men det er fortsat de hurtigere jetfly drevet af private luftambulance-virksomheder, som er førstevalg til opgaven.

- Jetflyene kan løse opgaven hurtigere og vil i første omgang blive valgt, men hvis de private luftambulance-virksomheder er optaget, sætter vi Hercules med containere ind, siger Bo Nørnberg.

Flyene kan afgå fra Danmark inden for 36 timer, men koordination og klargøring i forhold til en konkret patient kan betyde, at flyene sendes af sted senere. - Patientmodulerne fungerer godt, fordi behandlerholdet her har et større rum at arbejde i - i modsætning til et isolationstelt i en lille luftambulance. Det betyder, at vi har bedre arbejdsforhold og uhindret kan give den rette intensive behandling, forklarer Bo Nørnberg.

Udenrigsministeriet har tilbudt kapaciteten til EU, så de danske fly også kan flyve for andre lande, hvis der opstår behov for dette. ■

INDSATSEN MOD EBOLA

Forsvaret organiserer også det sundhedsteam på op til 25 læger, sygeplejersker og medicoteknikere som Danmark sender til Sierra Leone.

Rekruttering og uddannelse sker i et samarbejde mellem Danske Regioner og Forsvarets Sundhedstjeneste, mens det er det engelske udviklingsministerium, der støtter organisationen GOAL med at etablere og drive et behandlingscenter i Port Loko.

Det første hold rejser efter kursus i York til Sierra Leone 19. december for 6 uger. Forsvaret varetager også Danmarks tilbud til FN om transport af telte, køretøjer og udstyr fra Sudan til Sierra Leone med skib.

SYGESTUE I MODULER

AF **PERNILLE MICKELBORG NIELSEN** / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

INDRETNING Container-systemet består af to ombyggede moduler. Det ene modul er indrettet som patientstue og omklædnings-sluse, og det andet er et opholds- og overvågningsrum for plejepersonalet. Patientstuen er lavet som en lille intensiv behandlingsafdeling, hvor læger og sygeplejersker kun må

komme ind iført "rumdragt", altså en særlig beskyttelsesdragt, hvor luften bliver blæst ind gennem et såkaldt HEPA-filter, som filtrerer virus fra. - Systemet er praktisk, fordi patienter og plejepersonale hele tiden er adskilt fra den øvrige flybesætning. Det betyder, at der ikke kommer noget smitstof fra containere ud i flyet, og besætningen behøver derfor ikke beskyttelsesudstyr for at undgå smittefare, fortæller Bo Nørnberg. ■

KOMMENTAR

Godt nytår

Når jeg ser tilbage på de seneste år i Forsvaret, tegner der sig et billede af et Forsvar i konstant forandring. Således blev 2014 også et år, der medførte ganske store forandringer i Forsvaret.

Ændringerne i virksomhedsstrukturen med nedlæggelse af de operative kommandoer og oprettelsen af Værnsfælles Forsvarskommando (VFK) med bl.a. tre værnstabe medfører, at vi skal gøre en række ting lidt anderledes, end vi plejer. Jeg er heller ikke i tvivl om, at også ændringerne som følge af HR-strategien, har en stor påvirkning på den enkelte medarbejders hverdag.

Der er to områder, som i løbet af året har fyldt meget for de berørte medarbejdere; De nye officersuddannelser samt oplevelsen af at vores mobilitet er forringet og har medført en større afgang af medarbejdere.

Vi kan ikke ændre på de grundlæggende vilkår for de nye officersuddannelser, og jeg er fortsat af den opfattelse, at det bliver en god uddannelse. Jeg har imidlertid i hele forløbet udtalt, at vi vil holde øje med implementeringen, og i nødvendigt omfang justere i enkelte elementer. Derfor har jeg besluttet, at cheferne på de tre officerssskoler under Forsvarsakademiet fremadrettet skal styrkes og besættes på oberst/kommandørniveau.

Et kritikpunkt har været, at de operative officerer ikke vil få tilstrækkelig 'overhøjde' med den nye uddannelse. Her skal man huske på, at vores modulopbyggede uddannelse netop giver mulighed for, at udvalgte officerer kan gennemgå et 'ekstra' operativt modul, der vil give dem denne kompetence, når behovet viser sig.

HR-strategien har givet os et ansøgningssystem, hvor det i høj grad er op til den enkelte medarbejder at finde og søge relevante stillinger i Forsvaret. Dette system indeholder mange positive aspekter. Systemet har dog også medført en udtalt bekymring for, om "frivilligheden", sammen med et delvist bortfald af de gamle tillæg, kommer til at påvirke mobiliteten blandt medarbejderne. Vi har konstateret, at det er en reel udfordring.

Udover at ledige stillinger slås op og dermed er synlige for alle, så har vi i chefkredsen i VFK og Forsvarsministeriets Personalestyrelse drøftet forskellige måder, hvorpå mobiliteten kan understøttes og øges. Selvom udgangspunktet i HR-strategien er ansøgning, er beordring fortsat en integreret del af bemandingssystemet, vi vil anvende (med tilhørende ydelser) for at besætte udvalgte, kritiske funktioner. Der vil herudover blive implementeret andre tiltag, der samlet skal skabe større mobilitet og bedre arbejdsvilkår.

Jeg ved, at det betyder meget for alle medarbejdere, at vi kan tale åbent og ærligt om den omstillingsproces, vi stadig befinder os i. Derfor vil jeg også i 2015 fortsætte dialogen på alle niveauer, dels ved mine mange tjenestestedsbesøg dels ved at etablere et forum, hvor jeg mødes med udvalgte medarbejdere.

Jeg vil til sidst benytte lejligheden til at sige en stor tak for jeres indsats i året, der nu snart går på hæld. I har gennem en professionel og engageret indsats sikret, at Forsvaret er en højt respekteret samarbejdspartner i både ind- og udland. Vi har endnu engang vist, at vi kan gennemføre en omstilling af virksomheden samtidig med, at vi løser krævende – og ofte pludseligt opståede - opgaver nationalt såvel som internationalt. ■

Jeg ønsker jer og jeres pårørende en glædelig jul og et godt nytår.

Peter Bartram
general
forsvarschef

Foto: Sara Skytte

KOLOFON

FORSVARSAVISEN
UDGIVES AF
VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
GENERALLØJTNANT PER LUDVIGSEN
VICEFORSVARSCHEF

REDAKTØR
VICKIE LIND

KOMMUNIKATIONSADFELINGEN
VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO
DANNESKJOLD-SAMSØES ALLÉ 1
1434 KØBENHAVN K

TELEFON +45 4567 3444
WWW.FORSVARET.DK

OPLAG: 26.900
TRYKKERI: ROSENDAHL - SCHULTZ
TRYK ISSN 2245-957X
ONLINE ISSN 2245-9588
FORSIDEFOTO: FLYVEHISTORISK SAMLING
REDAKTION AFLUTTET 10. DECEMBER 2014
COPYRIGHT FORSVARET 2014

KARRIERE I FORSVARET

Dronning Margrethe d. 2's tid i Kvindeligt Flyvekorps

🕒 **Maj 1958:**
Tronfølgeren prinsesse Margrethe indtræder i korpset og begynder grunduddannelsen.

🕒 **Juli 1959:**
Prinsesse Margrethe bliver udnævnt til korporal.

🕒 **Juli 1961:**
Prinsesse Margrethe bliver udnævnt til sergent.

Juli 1966:
Prinsesse Margrethe bliver udnævnt til flyverløjnant af 2. grad.

Maj 1968:
Prinsesse Margrethe bliver udnævnt til flyverløjnant af 1. grad.

September 1968:
Prinsesse Margrethe bliver udnævnt til kaptajn.

September 1970:
Prinsesse Margrethe bliver udnævnt til major.

Kilde: Jytte Gren: Kvindeligt Flyvekorps 1953-1989

Dronningen: Jeg har herlige minder fra Kvindeligt Flyvekorps

Fra 1958-1970 gjorde Hendes Majestæt Dronningen frivillig tjeneste hos Kvindeligt Flyvekorps. Oplevelserne fra korpset har Dronningen taget med sig, og hun føler stadig et stærkt bånd til Forsvaret.

AF NANNA HØYBERG PEDERSEN / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

INTERVIEW

I år er det 25 år siden, Kvindeligt Flyvekorps blev nedlagt. Korpset, der blev oprettet i 1953, var kvinders første mulighed at træde ind i Flyvevåbnet. Blot fem år senere trådte Hendes Majestæt Dronning Margrethe d. 2. frivilligt ind i korpset som 18-årig. Dronningen opnåede i løbet af de 12 år, hun var i korpset, status af major. Vi har mødt hende til en samtale om tiden i Kvindeligt Flyvekorps og kvinders rolle i Forsvaret.

Hvorfor gik Deres Majestæt ind i Kvindeligt Flyvekorps?
Havde jeg været en søn af min far, havde det været selvagt, at jeg skulle have en militæruddannelse, når jeg var færdig med skolen, men dengang fandtes der ikke andre muligheder for en pige end at gå ind i et af kvindekorpserne. Når nu min far var søofficer, og Christian d. 10. havde været i Hæren, så var det Flyvevåbnet, der faldt for. Det var også spændende at gå ind i det helt unge værn. Jeg havde en nær ven, der var gået ind i Kvindeligt Flyvekorps, og det synes jeg lød så spændende, at da jeg var blevet 18, ville jeg også med. Jeg var absolut ikke særligt moden af min alder, men det var noget, jeg virkelig gerne ville.

Hvad var oplevelsen i Kvindeligt Flyvekorps?
Normalt gik man på kursus to gange om ugen i vinterens løb, men der blev lavet en sommeruddannelse, hvor de havde os 24 timer i en uge og senere to uger, da jeg var på officersuddannelserne. Det var mægtig spændende at komme på sådan et kursus. Vi var ret mange, en tyve stykker. Jeg kendte stort set ingen, men det var ikke et problem. Vi skulle læres ind i dette at være i Flyvevåbnet. Vi lærte

om Forsvarets opbygning, gradstegn, så vi kunne genkende dem og kunne hilse på den rigtige måde. Fru Martensen-Larsen, der var chef for korpset, var en vældig dygtig dame. Hun sørgede for, at når piger gik i uniform, så så det ordentligt ud, og vi kunne marchere i større delinger. Vi kunne gerere os ordentligt. Det var vældig vigtigt for hende. Og så var der jo mulighed for sport, især terrænløb, som jeg elskede. Det var pragtfuldt at løbe rundt med kort og kompas og blive ubeskriveligt våd om fødderne. Jeg var også med til konkurrencer. Det var en fin oplevelse – virkelig noget, jeg satte pris på.

Hvad har Deres Majestæt brugt uddannelsen i Kvindeligt Flyvekorps til?

Jeg gjorde aldrig tjeneste på et af tjenestestederne, men det, jeg har haft ud af det, er at føle mig fuldstændig fortrolig med Forsvaret. Det er noget, jeg har haft brug for at vide. Selvom jeg er i civiltil til parader nu, så ved jeg, hvordan man skal stå og gøre og hvad der er op og ned, når de gør sådan og sådan. Det ender jo med, at man også er ganske klar over, at nu ser det mærkeligt ud. Det hører jo også med til det, man skal lære og vide. Jeg har herlige minder fra Kvindeligt Flyvekorps.

Hvad er Deres Majestæts forhold til Forsvaret i dag?

Jeg har engang gået i Flyvevåbnets uniform og er knyttet til det på en særlig måde. Jeg har et særligt bånd til Flyvevåbnet, lige som jeg også har et særligt bånd til Søværnet, fordi jeg har været så meget om bord på Dannebrog, og Hæren, fordi jeg tit omgås dem i forbindelse med Livgarden og i det hele taget rundt omkring. Jeg føler, jeg har en ganske god fornemmelse for, hvad der sker inden for Forsvaret – og jeg prøver at følge med i, hvad der fore-

går og lægge mærke til det, og snakke med folk, når jeg træffer dem.

Hvordan oplevede Deres Majestæt at være kvinde i en dengang meget mandsdomineret verden?

Det synes jeg egentlig ikke var noget problem for mig. For mig var det relativt naturligt, for jeg havde jo været tæt på militæret hele mit liv. Dels fordi jeg var rundt med Dannebrog, og dels fordi jeg havde været med mine forældre omkring til ting i militær sammenhæng. Jeg synes egentlig bare, det var spændende, at man kunne være med. Desuden stod der stor respekt om Fru Martensen-Larsen indenfor Forsvaret og ikke mindst Flyvevåbnet. Hun sørgede for, at hendes piger blev behandlet ordentligt, for ellers kom hun efter folk. Det er jeg ikke i tvivl om.

Kvindeligt Flyvekorps blev nedlagt for 25 år siden...

Det var trist. Som ved et hver korps var der en ånd, noget, man havde fælles, så det var vemodigt, at det skulle nedlægges. Der var bygget noget godt op omkring det korps.

Men Kvindeligt Flyvekorps blev jo nedlagt, fordi det var blevet tilladt kvinder at indtræde i Forsvaret på lige fod med mænd.

Ja, det var den vej rundt. Kvinderne fik en hel anden mulighed for at være reelt indtrådt på linje med mænd. Og det er positivt i allerhøjeste grad. Det er flot at se, hvordan kvinder har kunnet komme ind i Forsvaret og virkelig fylde en plads ud. De går jo ikke som nogen form for føl eller reserve. Vi ser jo kvindelige piloter og soldater i felten. Det kræver virkelig meget. Det er rigtig godt gået. Jeg traf nogle af dem nede i Afghanistan, da jeg besøgte dem. Der blev man altså ret stolt af, hvad piger godt kan klare. ■

Kvindeligt Flyvekorps banede vejen for kvinder i Flyvevåbnet

I år er det **25 år siden, Kvindeligt Flyvekorps** blev nedlagt som selvstændigt korps. Selv om korpset forsvandt, markerede det også muligheden for en karriere i Forsvaret for kvinder.

AF NANNA HØYBERG PEDERSEN / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

KVINDER I FORSVARET

Kvindeligt Flyvekorps blev oprettet den 28. marts 1953 som Flyvevåbnets pendant til Kvindeligt Marinekorps og Danmarks Lottekorps. Flyvevåbnet var på det tidspunkt kun fire år gammelt, og lige fra værnets fødsel havde en gruppe af kvinder med baggrund i Lottekorpsen arbejdet på at oprette et kvindekorp. I lighed med de andre kvindekorp blev det oprettet som en forening, da kvinder på det tidspunkt ikke måtte være i Forsvaret. Forbilledet for korpset var Womens Royal Air Force i England, der var en fuld integreret del af Royal Air Force, hvor medlemmerne havde fuld militær status.

Grunduddannelsen i korpset omfattede korpplære, forsvarskundskab, sikkerhedstjeneste, våbenkendskab, skydeuddannelse, selvforsvar, kort- og kompaslære, eksercits og felttjeneste – med andre ord den nødvendige viden, som medlemmerne skulle bruge i daglig tjeneste i Flyvevåbnet. Grunduddannelsen blev sædvanligvis taget som et aften- og weekendkursus i løbet af vintermånederne. Herfra kunne medlemmerne videreuddanne sig til befalingshavende eller gøre tjeneste direkte efter grunduddannelsen. Opgaverne ude på tjenestestederne bestod i kontrol- og varsling, signaltjeneste og kontor og telefontjeneste. Medlemmerne blev i øvrigt opfordret til at deltage i sportsaktiviteter, som Flyvevåbnet tilbød, for at holde sig i god form.

I 1961 blev korpset en del af Hjemmeværnet, og det betød, at de befalingshavende nu fik militære grader, men ellers var der ingen ændring i korpsets arbejde.

I 1989 betød et nyt Forsvarsforlig, at kvindekorpse blev integreret i det øvrige hjemmeværn, og at der skulle være ligestilling i Forsvaret. Derfor skulle kvindekorpse nedlægges som selvstændige korp. I stedet blev personalet overført til Tjenestestedskorpset, der ikke udelukkende bestod af kvinder. ■

(Kilde: Kvindeligt Flyvekorps af Jytte Green)

BLÅ BOG

- Navn: Kvindeligt Flyvekorps
- Oprettet: 28. marts, 1953
- Nedlagt: 30. september, 1989
- Heraldik: Mursejleren
- Motto: Esse non videri (at være ikke at synes)
- Primus motor og første korpchef: Oberst Else Martensen-Larsen
- Maskot: Shetlandsponyen Pilotte

FLYVEKORPS ELLER FLYVERKORPS?

Googler man korpset, vil man opdage, at det ofte er stavet: Kvindeligt Flyverkorps. Ifølge Jytte Grens bog Kvindeligt Flyvekorps staves det dog flyvekorps. Jytte Gren er tidligere medlem af korpset, der efter korpsets nedlæggelse blev bedt om dokumentere korpsets historie. Det staves også Flyvekorps i dokumenter fra korpset tid, der kan findes på for eksempel Flyvehistorisk Arkiv.

Helikopterlære før dagens take-off. Foto: Nanna Høyberg Pedersen

HØJTFLYVENDE SAMARBEJDE I AFGHANISTAN

Efterretningsfolk fra Hæren hjælper Flyvevåbnet med at løse udfordringen med manglende efterretningsfolk. Omskolingen fra Hæren til Flyvevåbnet er netop gået i gang.

AF NANNA HØYBERG PEDERSEN / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

AFGHANISTAN Når Helicopter Wing Karup udsender enheder til for eksempel Afghanistan, er der altid efterretningsfolk – de såkaldte intel-folk – med. Intel-folkene er vigtige, fordi de blandt andet ser på trusselbilleder og deltager i planlægningen af flyveture. Problemet er bare, at der simpelthen ikke er uddannet nok. - Holdene var egentlig bemandede et år frem, men så opstod F-16-missionen til Irak. Det betyder, at intel-folkene fra Fighter Wing Skrydstrup i stedet for at skulle til Afghanistan for Helicopter Wing, nu skal til F-16-bidraget. Det skabte udfordringen med manglende Intel-folk, forklarer major Lars Bæhrenz, der er chef for trænings- og uddannelsessektionen på Helicopter Wing Karup.

Som at lære et helt nyt sprog

For at løse problemet har Helicopter Wing lavet et samarbejde med Hæren om at låne de tre mand, der mangler. De er nu i gang med et kursus, der skal uddanne dem i "flyvevåbnsk".

- Det er som at lære kinesisk. Sproget er et helt andet, men alle er rigtig hjælpsomme. Der har været stor forståelse for, at vi er nye, forklarer KH, der er en af de tre, der er lånt ud fra Hærens Efterretningscenter.

Han skal allerede udsendes med Hold 3 til januar (redaktionen er bekendt med hans rigtige navn, men han har bedt om at forblive anonym af sikkerhedsmæssige årsager). - De kommer med en god basisuddannelse, men de ved for lidt om Flyvevåbnet, så de får en generel intro til helikopterflyvning og en intro til arbejdsgange og trusler, siger Lars Bæhrenz.

Ekstra gear i Flyvevåbnet

KH og de andre har blandt andet været med til at planlægge og gennemføre en flyvetur, hvor de dog mest sad og observerede og lyttede om bord på en EH101 helikopter. - Det var helt vildt spændende. I Hæren er vi vant til at bruge øjnene, fordi truslen er på jorden, men i Flyvevåbnet har man alskens hjælpemidler, fortæller EJ, der ikke har fløjet EH101 helikopter før.

Opgaverne, som de tre kommer til at løse, bliver blandt andet at planlægge flyveture og briefe om trusler, men også at stå fast og advare, hvis forholdene taler for, at helikopterbesætningen ikke bør flyve ud. - Det bliver spændende at komme af sted og få nye erfaringer. Lige nu er det en meget missionsrettet uddannelse, men jeg håber, der er mulighed for at starte et samarbejde fremadrettet, fortæller KH. ■

ISKOLDT OVERBLIK OVER ISEN

Vinter og lave temperaturer betyder risiko for, at de danske farvande fryser til is. Istjenesten sørger hele vinteren for at have overblik over situationen og informere aktørerne på havet, så de sikkert kan komme rundt.

En af Forsvarets gamle isbrydere på vej frem gennem isen. Isbryderne blev taget ud af drift for to år siden, og i dag er det private virksomheder, som står for isbrydning i danske farvande. Foto: MST.

AF PERNILLE MICKELBORG NIELSEN / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

VINTERVEJR

Søværnets tre isbrydere blev taget ud af drift for godt to år siden. I dag er det private isbrydere, der assisterer skibsfarten igennem isfyldte farvande, men driften ligger dog fortsat hos Istjenesten under Værnsfælles Forsvarskommando.

Istjenesten er fysisk placeret i Bunker 1 ved Marselisborg tæt på Maritime Assistance Service (MAS), som hjælper med at løse opgaven. Til daglig er det orlogskaptajn Jens Hulgaard, der har det store overblik over is-situationen i de danske farvande.

- I vintermånederne holder vi dagligt øje med vand- og lufttemperaturerne, så vi ved, hvornår der er risiko for is. Vi har cirka 110 observatører rundt langs den danske kyst, som dagligt melder ind til Istjenesten med oplysninger fra det område, de er ansvarlige for. Observatørerne er civile, som har deres daglige gang i de områder, hvor de er ansvarlige for at observere. Det er alt fra ganske almindelige mennesker til havnefogeder og havneassistenter, fortæller Jens Hulgaard.

Jens Hulgaard gennemgår de ismeldinger, der kommer ind, og når der er observeret is i et område, bliver det meldt ud på Marinestabens hjemmeside. Når isen for alvor volder problemer for skibstrafikken, udsendes der landsdækkende ismeldinger over Lyngby Radio og Danmarks Radio.

Hjælper i beredskabsområder

Istjenesten råder ikke længere selv over isbrydere til at hjælpe skibene gennem de danske farvande. Skibsfarten har som udgangspunkt selv ansvaret for at skaffe den hjælp, de har brug for, med mindre det er inden for et af de særligt udpegede beredskabsområder.

- Vi har fire udvalgte beredskabsområder, hvor vi kan aktivere et isbrydningsberedskab. Områderne er udvalgt ud fra skibsfartens behov. Det er oftest i de områder, at der er brug for hjælp, fordi det er her, at vandet først fryser til is, og fordi der sejler en del mindre skibe, siger Jens Hulgaard.

Det er private isbrydere på kontrakt med Istjenesten, som løser opgaven. Når et skib planlægger at sejle igennem et aktiveret beredskabsområde, er det Istjenesten, der koordinerer opgaven og laver en aftale med den pågældende isbryder. Skibet, der har brug for hjælp, skal selv betale 25 procent af timeprisen for den udførte isbrydning.

Ismeldinger fra december til april

Selv om der indtil videre i denne sæson ikke har været meget is at rapportere om fra de danske farvande, er Jens Hulgaard gået i gang med at opdatere ismeldingen.

- Det er jo kun vejrguderne, der ved, hvornår isen kommer, men vi opdaterer typisk ismeldingen fra 1. december til 1. april. For at vandet skal fryse til is, skal temperaturen selvfølgelig falde. Det kommer an på vind- og vandforhold, men får vi 14 dage med -5 til -7 grader, så begynder vandet i hvert fald at fryse til i de lavvandede områder, siger Jens Hulgaard.

De seneste vintre har isbryderne ikke for alvor haft travlt i Danmark, men det havde de til gengæld i 1995-96, hvor Danmark havde den seneste isvinter. Dengang frøs alle farvandene til – også gennemsejlingsfarvandene. Isbryderne måtte i aktion første gang den 31. januar 1996, og først den 27. marts samme år trak den sidste isbryder sig tilbage igen for sæsonen.

I løbet af de seneste 100 år har Danmark haft 15 isvintre. ■

INFANTERISTER TRÆNER OLD SCHOOL

Fjendtlige helikoptere og kamp fra stilling mod en ligeværdig modstander var blandt udfordringerne for soldaterne ved Jydske Dragonregiments II Panserinfanteribataljon på en stor øvelse.

En af fjendens PMV'er kører lige forbi gruppen, der skjuler sig i et krat.

Videre til en ny stilling.

Konstabel og let maskingeværsskytte Jeppe Skouboe (tv.) og konstabel og sanitetsmand Steffen Juul fra 4. Kompagni venter på fjendens angreb fra deres stilling i skovbrynet.

Gruppen er afskåret fra resten af delingen, som er i kamp, så de må selv kæmpe sig fri.

TEKST OG FOTO: SØREN LINDHARDT / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

ØVELSE

Konstabel og let maskingeværsskytte Jeppe Skouboe og konstabel og sanitetsmand Steffen Juul venter på fjendens fremrykning fra deres skyttehul i skovbrynet. De har ikke været udsendt til Afghanistan og synes, at meget af det, de træner nu, minder om discipliner fra værnepligten.

- Det er jo mere basale ting, vi øver nu. Det er discipliner, som vi tidligere har trænet isoleret. Sådan noget som garageslørning, der skal skjule køretøjernes varmesignatur fra fjendes termiske sigtemidler, har nok ikke været så nødvendigt i Afghanistan. Vi måtte også lige ind i skoven på et tidspunkt for at gemme os for en helikopter, inden den blev nedkæmpet, fortæller Steffen Juul.

De har ventet på fjenden i fire timer, og der er væddet en cola om, hvornår han kommer. Jeppe Kofoed mener, det bliver kvart over et, og han får næsten ret. To infanterikampkøretøjer (IKK) holder foran delingens stilling og spejder, og de trækker sig pludseligt tilbage. Fjenden angriber, og Steffen Juul får over radioen at vide, at det er fjendens kampvogne og ikke infanterister, der fører an.

- De rykker frem med kampvogne. Vi skal ikke blive her, siger Steffen Juul, og straks efter løber hele delingen længere tilbage for at gå i stilling igen.

Old school men mere mobil

De seneste år har uddannelse og træning af Hærens kampsoldater været præget af missionen i Helmand. Det var vanskeligt at vide, hvem der var fjende, og hvem der var ven, mens risikoen for at træde på en improviseret sprængladning var allestedsnærværende.

Reaktionskampgruppen 2015-II fra II Panserinfanteribataljon ved Jydske Dragonregiment skal være klar til

at gå i beredskab til sommer. Inden da skal de deltage i en række store øvelser, og den første i rækken går ud på at forsvare et område mod en angribende og ligeværdig fjende, der råder over fly, kampvogne og professionelle soldater.

Øvelsesscenariet minder om det, danske soldater trænede før missionerne i Irak og Afghanistan, hvor man i stor stil forsvarede sig mod fjenden i nedgravede og stationære kampstillinger. I dag er enhederne mere mobile. Bataljonschefen bevæger sig rundt i terrænet, og det taktiske operationscenter består af pansrede mandskabsvogne (PMV) og telte, som også kan flyttes med kort varsel.

Soldater og køretøjer er slørede og syner af så lidt som muligt i terrænet, og de sørger for at arbejde spredt for at minimere skader fra fjendens artilleri eller flybomber.

I bunden af ildkoncentrationsområdet

Fjenden er på vej mod nord. 2. Bataljon har forsøgt at lokke fjenden ind i et område, hvor han kan angribes fra tre sider – et såkaldt ildkoncentrationsområde. I bunden af dette område skal infanteriet bremse fjendens fremrykning, så kampvogne og IKK'er kan beskyde og angribe fra siderne. Infanteriet skal derefter trække sig et stykke tilbage og tage kampen op igen, mens artilleriet angriber de gamle stillinger, som fjenden til den tid er rykket ind i. Sådan fortsætter det, til fjenden er standset og endegyldigt slået.

Afskåret fra delingen

Jeppe og Steffens gruppe ligger og sikrer i et lille stykke skov, mens delingsføreren danner sig et overblik over fjendens fremrykning. En patrulje sendes ud for at komme i kamp, så man ikke slipper følingen med fjenden. Over radioen får delingsføreren at vide, at to fjendtlige IKK'er er kørt ind i 4. Kompagnis område. Mens meldingen går ind, ruller

en af fjendens PMV'er forbi lige ude på det mudrede spor. - Det er modtaget. Vi er selv lige blevet overrullet af en PMV, melder delingsføreren tilbage.

Gruppen bevæger sig fra stilling til stilling, men de to IKK'er afskærer dem fra resten af delingen, og de må selv kæmpe sig fri. - Bravo er i kamp i deres område, og vi skal være klar til at rykke tilbage til "Crystal". - Kan vi lave en pansernedkæmpningspatrulje?

Gruppen har ikke flere panserværnsraketter, så der skal lægges en plan for, hvordan de kan sætte IKK'erne ud af spillet. Gruppen vil snige sig ind i et krat helt tæt på IKK'erne og skyde kommandøren, som sidder med overkroppen ude af lugen i kanontårnet, og kaste håndgranater ind i køretøjet.

Store tabstal

Gruppen har to lette maskingeværer med, og med et fyrer skytterne lange salver af mod den ene IKK, inden gruppen stormer frem. I samme øjeblik lyder skud og råb fra krattet på den anden side af sporet, hvor det viser sig, at der ligger en gruppe fjendtlige soldater. IKK'en kører væk i høj fart, og den anden kommer til og sigter mod soldaterne fra sikker afstand. De to grupper udveksler håndgranater og skud, og hurtigt træder en kampdommer ind og standser dem.

- Jeg tror roligt, vi kan konstatere, at begge grupper har lidt betydeligt tab, siger han.

En lidt opgivende stemning breder sig, og soldaterne sætter sig rundt omkring i skovbunden.

- Alle er døde, griner en, mens kampdommeren afgør, hvad der skal ske med de mange soldater.

Øvelsesledelsen har insisteret på, at fjendemomenterne i øvelsen ikke skulle gøre det let, men derimod kæmpe efter bedste evne. Store tabstal er forventelige, når man kæmper mod en fjende, der kæmper på samme måde som en selv. ■

Koordination er et nøgleord ved enhver plan. Under Sabre Strike til juni 2015 vil planen blive testet i virkeligheden.

ØVELSE MOD ØST

I april vedtog NATO Rådet en række militære tiltag som konsekvens af urolighederne i Ukraine, de såkaldte NATO Assurance Measures. Derfor flyttede Danske Division sin øvelse Red Knight til Letland.

TEKST OG FOTO: KAPTAJN NIELS BRANDT, PRESSEOFFICER

LETLAND I begyndelsen af november gennemførte Danske Division øvelse Red Knight i Letland. Her blev de fem brigader, der er tilknyttet Danske Division øvet i at udvikle operative planer. Øvelsen blev monitoreret af Joint forces Command fra Brunssum, som optakt til Danske Divisions ledende rolle i øvelse Sabre Strike 2015.

Normalt gennemfører Danske Division sine øvelser indenfor Knight serien i Danmark. Men efter at NATO Rådet vedtog NATO Assurance Measures i april i år blev det besluttet at gennemføre øvelse Red Knight i den lettiske hovedstad Riga.

En papirkrig

Øvelse Red Knight er en papirkrig og er en del af en tematiseret øvelsesrække, som gradvist øger divisionens fem tilknyttede brigaders evne til at udvikle procedurer og operationelle planer. De fem tilknyttede brigader er den litauiske Iron Wolf brigade, 1st Estonian Infantry Brigade, 1st Latvian Land Force Brigade og endelig 1. og 2. danske brigade. Øvelsen blev støttet af NATO Joint Force Command, Brunssum og Letland som Host Nation.

Der øves almindelige operative procedurer i relation til det fulde spektrum af militære operationer. I år er emnet bevægeligt forsvar. Heri indgår grundlæggende

elementer, som naturligt også kunne indgå i ethvert lands forsvar. Dermed også i Letlands forsvar.

Fjendebilledet til denne øvelse er baseret på det fiktive land Bothnien, som ligger nord for Letland. Ifølge drejebogen for øvelsen angriber Bothnien Letland fra nord. De fem brigader får derfor til opgave at planlægge det bevægelige forsvar med det mål afgørende at forringe fjendens handlemuligheder. Den bothniske hærs opbygning minder i store træk om styrkerne fra den tidligere Warszawapagt.

NATO Assurance Measures

Målet med NATOs Assurance Measures er at gennemføre en række militære tiltag for at styrke alliancens kollektive forsvar i blandt andet de baltiske lande.

Danmark bidrager med F 16 til Air Policing opgaver over de baltiske lande og gennemfører landmilitære øvelser i Estland, Letland og Litauen. Udover Danske Divisions øvelse Red Knight i Estland gennemfører 1. Brigade i øjeblikket øvelse Red Lion med 2. Lette Opklaring fra Bornholm i Litauen. Den 17. november tog 2. Lette Opklaringseskadron af sted fra Almegårds Kaserne med kurs mod øvelsesområdet ved Rukla i det centrale Litauen. Herfra skal de gennemføre øvelser sammen med litauiske styrker. Øvelsen varer frem til den 20. december. ■

HURRA FOR DE BLÅ HUSARER

Dagen for Hærens 400-års jubilæum blev fejret på Antvorskov Kaserne den 17. november. Jubilæet blev markeret med gudstjeneste, parade og besøg af Hendes Majestæt Dronningen.

Hendes Majestæt Dronning overværede afsløringen af det nye maleri.

TEKST OG FOTO: NANNA HØYBERG PEDERSEN / VÆRNSFELLES FORSVARSKOMMANDO

FØDSELSDAG Hærens 400-års jubilæum er blevet fejret på forskellig vis gennem hele 2014. Den 17. november løb årets sidste arrangement af stablen, nemlig fejringen af Gardehusarregimentets 400-års jubilæum. Samtidig er det også dagen, hvor Kong Christian 4. befalede oprettelse af to infanterikompagnier, og dermed var grundstenen til den hær, vi kender i dag, lagt.

Traditionen tro lagde regimentschefen en krans ved mindeanlægget på Gardehusarkasernen, og flaget blev hejst. Da det var 400-års jubilæet, var den traditionelle parade langt større end normalt på regimentets fødselsdag. Derfor blev flaget sat, og kransen lagt om morgenen ved en rørende og stemningsfuld ceremoni i stedet for at være en del af selve paraden, som først foregik senere på dagen. De fremmødte pårørende havde også medbragt kranse og kunne lægge dem ved Mindeanlægget.

Maleri viser regimentets opgaver

Ved den efterfølgende gudstjeneste i Sct. Mikkel Kirke ankom også Hendes Majestæt Dronning Margrethe og Hans Kongelig Højhed Prinsgemalen, og lokale børnehaver kunne glæde sig til at få et glimt af regentparret.

Tilbage på Gardehusarkasernen blev et nyt maleri til Officerscasinoet afsløret. Kunstneren Mette Petri var selv til stede og udtrykte over for de inviterede og regentparret, at hun var meget glad for opgaven, og at maleriet var et forsøg på at knytte regimentets historie sammen med de opgaver, det varetager i dag.

Dagen blev afsluttet med en stor parade med deltagelse af regentparret, hvor der også blev uddelt legater. Ved en efterfølgende reception fortsatte legatoverrækkelsen til ansatte, der har gjort sig særlig bemærket. Dagen, der både skulle bruges til at mindes de faldne og til at fejre regimentet, blev således afsluttet på en festlig måde. ■

FAKTA OM DATOERNE

Selve Hæren har jubilæum den 17. november, for på denne dato for 400 år siden befalede Kong Christian 4. to infanterikompagnier oprettet – Skånske Regiment og Jyske Regiment. Under Skånske Regiment lå Sjællandske Kompagni, som har skiftet navn mange gange gennem historien, men nok er bedst kendt som Sjællandske Livregiment. Det blev lagt sammen med Gardehusarregimentet i 2001, og derfor markeres Hærens fødselsdag d. 17. november på Gardehusarkasernen. Selve Gardehusarregimentet blev oprettet i 1762.

Virkelighedens Robin Olds. Brigade-general Robin Olds døde den 14. juni 2007, præcis en måned før sin 85-års fødselsdag.

HILSEN TIL EN AF LUFTENS HELTE

Amerikanske Robin Olds er en legendarisk jagerpilot med et lige så legendarisk overskæg. F-16 piloten Thomas Kristensen besluttede sig for at hylde flyver-esset ved at tillægge sig samme look.

AF THORBJØRN FORSBERG / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

MOUSTACHE

Den legendariske jagerpilot Robin Olds lagde grunden for det, der blandt piloter kendes som Mustache March, en tradition, hvor man i marts måned konkurrerer om at få det bedste overskæg. Han er også personificeringen af den overtro, der eksisterer blandt piloter omkring det såkaldte bulletproof mustache – det skudsikre overskæg – der efter sigende beskytter under missioner.

Robin Olds trak sig tilbage som brigadegeneral i det amerikanske flyvevåben den 1. juni 1973, men inden da havde han en gloriøs karriere som jagerpilot. Han fløj 107 missioner under Anden Verdenskrig og skød 12 fjendtlige fly ned. Under Vietnamkrigen fløj han 152 missioner herunder 105 over Nordvietnam, hvor det lykkedes ham at skyde fire af fjendens fly ned - to MIG-17 og to MIG-21.

Cykelstyr-overskægget tillagde han sig under Vietnamkrigen for at bringe held men også som et lille oprør mod systemet, da det ikke overholdt US Air Forces regler for ansigtsbehåring. Han fik lov til at beholde det under krigen, men da han vendte hjem, gik der kun lidt over et døgn, inden han blev beordret til at barbere sig.

Forbillede for dansk jagerpilot

For den danske F-16 pilot Thomas Kristensen er Robin Olds et af de store forbilleder.

- Jeg faldt over Robin Olds biografi "Fighter Pilot" og måtte naturligvis læse den. Det er en fascinerende bog, hvor jeg oplevede mange ligheder mellem den gode Olds og mine egne holdninger og synspunkter. Jeg fandt frem til Robin Olds datter, Christina, som var drivkraften bag bogen, og skrev en mail til hende, hvor jeg gjorde opmærksom på, at jeg følte min sjæl spejlet i hendes fars, fortæller han.

Under missionen Baltic Air Policing opstod der en ny ide hos ham.

- Da jeg så fik en måneds udsendelse til Estland, var det nærliggende at gro et overskæg, da der ikke var så meget andet at give sig til. Jeg havde aftalt med fotograf Casper Tybjerg, at vi skulle lave copycat-bil-

leder af Robin Olds' billeder fra Vietnam-krigen ved hjemkomsten, og det gjorde vi så. Få timer efter var overskægget dog fjernet igen; på den måde kunne jeg også bevare familiefreden, griner MET.

Stolt datter

Robin Olds datter, Christina Olds, sætter pris på MET's hyldest.

- På det her tidspunkt i mit liv ser jeg det som min mission at ære og promovere min fars eftermæle, fordi han i dén grad fortjener hyldest. Når en jagerpilot med Thomas Kristensens enestående ry udtrykker en sådan beundring over en anden pilot, er det dybfølt smiger af den bedste slags, som jeg byder meget velkommen, skriver Christina Olds i en e-mail til Forsvarsavisen.

Hun er selv involveret i luftfart i en ledende stilling ved Pacific Coast Air Museum - og også selv fuld af beundring over sin far.

- Jeg har altid været tæt knyttet til min far. Han har påvirket mig med den måde, han levede sit liv på til daglig. Jeg elskede den måde, han var på, når han var sammen med andre mennesker, og hvordan de var omkring ham. Jeg tror, han havde en stærk fornemmelse af rigtigt og forkert, et moralsk kompas som førte ham igennem nogle hårde beslutninger og fik ham til at løbe nogle store risici. På mange måder minder jeg om ham. En af de største måder, hvorpå han har påvirket mig, er med hans overbevisning om, at man aldrig bør bede en underordnet om at gøre noget, man ikke selv ville gøre som leder. Sådan lever jeg også mit liv, fortæller Christina Olds. ■

LÆS MERE

● Robin Olds biografi på USAFs hjemmeside: <http://kortlink.dk/f3z7>

● Wikipedia om Robin Olds: http://en.wikipedia.org/wiki/Robin_Olds

● Wikipedia om Mustache March: http://en.wikipedia.org/wiki/Mustache_March

● Artikel hos The Aviationist om Robin Olds og MET: <http://kortlink.dk/f3z8>

FOTO: WIKIPEDIA

FOTO: CASPER TYBJERG

FOTO: WIKIPEDIA

FOTO: CASPER TYBJERG

SIDSTE MAND LUKKER OG SLUKKER

Grønnedal er et helt særligt tjenestested med en helt særlig kultur. I september oplevede jeg Grønnedals sidste tid sammen med en lille, bredt sammensat gruppe specialister indenfor miljø-, logistik-, el- og maskinområdet. Min opgave var at gennemfotografere hele området, inden Forsvarets sidste personale på stedet rejste hjem. Dette er min historie om Grønnedal.

TEKST OG FOTO: MARTIN SÆRMARK-THOMSEN / FORSVARSMINISTERIETS EJENDOMSSTYRELSE

GRØNLAND

Som så mange andre, der har været på vej til Grønnedal, er vi forsinkede. I flere dage er det umuligt at flyve fra Nuuk til Narsasuaq, hvorfra vi skal sejle det sidste stykke. En klar påmindelse om, at Grønnedal er speciel, og en del af forklaringen på, hvorfor vi er på vej op for at lukke og slukke.

Vi ender med at sejle fra Nuuk med det skib, der skal tjene som hotel, når der lukkes for el, vand og varme. Kraftig blæst tvinger os i nødhavn natten over. Man kommer ikke let til Grønnedal, og det er blandt andet derfor, Forsvaret i 2012 samlede de aktiviteter i Arktisk Kommando i Nuuk. Grønnedal krævede sin helt egen infrastruktur, og alt skulle sejles eller flyves ind. Ofte forsinket.

Byen forvitrer

Flaget vajer ikke længere fra masten på flagbastionen, og plader for vinduerne lader bygningerne stirre ud over Arsukfjorden med et tomt udtryk. Der ligger ikke skibe eller både ved kajen, der langsomt, men synligt er ved at forvitte. I stedet er en masse 20 fods containere ved at blive gjort klar til udskibning. De sidste ting af værdi skal tages hjem til Danmark med Royal Arctic Line.

Grønnedals sidste tid bliver som at tage afsked med en komapatient. Langsomt fjernes de vitale funktioner. Vi fjerner de sidste forudsætninger for Grønnedals liv.

Min opgave er at sikre dokumentation af lukningen; At fotografere alle bygningerne fra alle vinkler; de tomme pladser mellem bygningerne; mindesmærkerne for dem, der aldrig kom hjem; lossepladsen og grusgraven. Selv om man går rundt alene, fornemmer man alligevel det liv, der har været. Et minisamfund med indbyggede minisamfund. Halvtolv kommunens bygninger med den lille, gule børnehave. Gymnastiksalen, butikken, kraften, brandstationen.

En kongelig oprydning

Vi rydder op på dumpen – Grønnedals affaldsplads – og vi fjerner affald fra grusgraven efter, vinden har taget fat i noget af de affald, der er blevet brændt af på dumpen og

ført det over vejen. Vi samler afskudte patronhylstre op på skydebanen, og vi sætter plader for vinduer og døre. Vi rydder op som forud for et Dronningebesøg, selv om vi ved, at sneharene og moskusokserne snart er de eneste der vil gå rundt i Grønnedal.

Tusinder kan kalde sig ægte grønnedalere – jeg er bare på besøg. Min far var her i 60'erne, da Catalinaerne landede på Arsuk-fjorden og trillede op ad rampen, hvor Bryggerens Elv har sit udløb. Jeg har hørt masser af historier. Om de op mod 200 mennesker der boede her ad gangen. Om dem, der ikke kunne komme hurtigt nok hjem igen. Om dem der blev, og om dem, der aldrig kom hjem, hvis navne står på mindepladerne rundt omkring.

Vi trækker stikket

Mange havde deres daglige gang i den blå administrationsbygning. Nu er kontorerne tomme, og alt grejet er pillet ud af rackskabene i kontrolrummet. De vitale organer er doneret væk. Kun skelettet er tilbage. Den store blåmalede bådhal – katedralen – giver ikke længere vinterhi til Søopmålingens skibe. ”Vi overgiver os aldrig”, står der på døren. Man fornemmer, at det er rigtigt, men slaget skal nu føres på en anden måde. SKA 12 og Birkholm er sejlet hjem. Katedralen tjener nu som skrothol. I bunken ligger fire store master, som det tidligere FMT pillede ned af hensyn til fysikkerheden, nu der ikke længere er røde advarselslys på toppen.

Vi pakker fjernsyn, møbler og andet inventar ned. Vi trækker stikkene for sidste gang; på det kabel-tv, der har forsedet mangel værnepligtiges tjeneste med aftenunderholdning og frivagtsfodbold; på telefoncentralen, der sikrede forbindelsen hjem og på internetforbindelsen, der i de sidste år kunne bringe hele verden op på skærmen med et klik.

Blandt de sidste store opgaver er at tømme alle tanke for brændstof. Både rundt omkring på området, i spildolietanken bag kraften og de store lagertanke. Når buffertankene er tomme, løber der ikke længere diesel til generatorerne. Lyset går ud. Vandet løber ikke længere i hanerne. Kulden breder sig i bygningerne. Grønnedals tid er forbi. ■

GRØNNEDAL ER TØMT

Flådestation Grønnedal er nu lukket og ligger i en hviletilstand, mens Forsvaret afventer en aftale med Grønlands Hjemmestyre om, hvordan området skal rømmes.

AF MARTIN SÆRMARK-THOMSEN / FORSVARSMINISTERIETS EJENDOMSSTYRELSE

DVALE

Før Grønnedal blev rømmet, blev inventar og materiel, der havde værdi for Forsvaret, hjemtaget til Danmark eller solgt til afhentning i Grønnedal. Den resterende del er efterladt i de afskærmede bygninger og vil blive bortskaffet sammen med bygningerne, når nedbrydningen af bygningsmassen sker. I alt er der sendt 37 20-fods containere til Danmark. Herudover er sendt tre åbne containere med køretøjer.

Der er sat plader for vinduer og døre på alle bygninger så der ikke sker skader, der kan resultere i forurening eller affald på området. Der er lukket for vand, varme og el, og der er frostsikret på bedst mulig vis. Forinden er alle bygninger gennemgået for miljøfarligt affald. Der er sendt tre 20-fodscontainere med miljøfarligt affald til viderebehandling i Danmark.

Alle olietanke er blevet tømt og bundsuget, så der ikke er flydende olie- eller brændstoffer tilbage i tankene. Det samme med spildolie. Al spildolie og brændstof blev afhentet med skib af Polar Oil.

Grønnedal er stadig militært område, og der er adgang forbudt for uvedkommende. Mens basen ligger ubemandet hen, vil Arktisk Kommando og politiet i Paamiut holde opsyn med området. ■

VIGTIGT AT VISE FLAGET

Sidst i november lagde Esbern Snare til i den omanske havneby Salalah ved det Indiske Ocean. Det var udenfor beregning, for Esbern Snare skulle ikke søge havn mere end en gang om måneden. Men eftersom formålet var en øvelse med Omans flåde, var det en behagelig pligt.

AF STEEN RAMSGAARD / OM BORD PÅ ESBERN SNARE I ADENBUGTEN

DET INDISKE OCEAN Søværnet har netop indledt næste fase i NATO-operationen Ocean Shields bekæmpelse af pirateri i Adenbugten og det Indiske Ocean. Den indebærer samarbejde med lokale styrker og oplæring somaliske sikkerhedsstyrker.

- Det er noget helt nyt, at Esbern Snare hjælper somaliske myndigheder med at opbygge kompetencer til indsats mod pirateri, fortæller kommandørkaptajn og skibschef Henrik Holck Rasmussen.

Der er nogen vej endnu, før operation Ocean Shield kan lukkes ned, men oplæringen af de lokale myndigheder er et vigtigt skridt. Det gælder først og fremmest i piraternes hjemland, Somalia.

Derfor lå Esbern Snare før ankomsten til Oman et par dage ud for den nordsomaliske havneby Boosaaso, mens 20 ansatte fra byens havnepoliti var om bord for at få to dages intensivt kursus i myndighedshåndhævelse, politiarbejde til søs og førstehjælp.

At være havnebetjent i Boosaaso er et job, der er præget af centralmagtens sammenbrud og mange års lovløshed i Somalia. Flere af havnebetjentene har mistet kolleger i sammenstød med kriminelle.

Livet om bord

Størstedelen af alle piratangrebene har fundet sted i ”korridoren”, der strækker sig langs Somalia, Yemen og Omans kyster. Her skal piraterne ikke sejle langt efter byttet. Trafikken af container- og tankskibe til og fra Suez Kanalen er så tæt, at det ligner konvoj-sejlads.

På broen følger konstabel Cathrine Lauritsen trafikken ved hjælp af skibets særlige kamera på tårnet bag broen. Hun styrer kameraets kraftige linse med noget, der til forveksling ligner en joystick til et computerspil.

Cathrine Lauritsen tegnede kontrakt med Forsvaret for godt et år siden og er på sin første mission. Hendes vagt består af seks timers skift 24/7 i hele udsendelsesperioden på 3¼ måned.

- Det er rigtig hårdt. Specielt hvis man ikke træner eller deltager i det sociale liv, som hun siger. Uden piveri. Hun har tænkt sig at blive i Søværnet, så længe hun føler sig udfordret.

Fra broen sendes kameraets billeder ned til O-rummet, hvor de indgår i det overordnede situationsbillede. Her bliver de modtaget af blandt andet oversergent i Flyvevåbnet, Ronni Conchas, der arbejder med Imagery Intelligence - Imint. Han er en af flere om bord, som arbejder med efterretningsopgaver, og som ikke er ansat i Søværnet. Det var han dog fra 2003-07.

- Jeg havde sejlet rigeligt og trængte til nye græsgange og udfordringer, som han udtrykker det.

”Flæsketorvet”

En af fordelene ved en udstationering i ”de varme lande” er netop varmen. Når vagterne er slut, bliver der som regel tid til en time eller to i solen. Her kan man så ligge uforstyrret, indtil orlogskaptajn og teknikkofficer Claus Davidsen kommer med et: ”Hva fa’ en, er det Flæsketorvet?”.

Aftenflyvning med Esbern Snares helikopter . Foto: Steen Ramsgaard

- Det er et specielt kammeratskab om bord på godt og ondt. Man er tvunget til at acceptere hinanden. Man kan jo ikke bare stikke af, siger overkonstabel Stefan Kragh.

Man kan også få et venskabeligt puf, når man ikke lige har energi til FUT-rummet på flex-dækket. Løjtnant Teddy Brøns og orlogskaptajn Joe Gorgol, amerikansk NATO-officer, er klar til at dirigere slagets gang i fælles-fut hver anden aften. Hvis man stadig kan kravle halvvejs igennem deres træning, er man i rigeligt god form til at bestå Forsvarets nye fysiske krav.

Alle om bord har som regel flere forskellige funktioner. Seniorsergent Henrik Risborg Knudsen sørger for skibets forsyninger, men er også gruppeleder ved de tunge maskingeværer, TMG, og vagtassistent. Han har været 33 år i Søværnet samt et enkelt ude i det civile som distriktschef. Det blev ganske enkelt for kedeligt, så Henrik Risborg Knudsen søgte tilbage. Det var blevet en livsstil at se verden og få penge for det.

- Men godt jeg prøvede noget at sammenligne livet i Forsvaret med, som han udtrykker det.

Gigantisk renovation

Første gang, Esbern Snare gik i havn i november, var i Abu Dhabi i Den Arabiske Havbugt. Årsagen var, at motoren efter godt 70.000 sømil var slidt helt i bund. 26 af de 40 motorenheder blev skiftet på én gang.

Det var den største motorrenovation, der nogensinde er foretaget på et skib af Absalon-klassen væk fra Danmark. Skibet har været udsendt uafbrudt siden september 2013 til henholdsvis Ocean Shield og operation RECSYR ud for Syrien.

Om kort tid sættes kursen endelig mod Danmark via Suez Kanalen. Når skibet kommer til Frederikshavn 19. december, er det samtidig afslutningen på næsten 15 måneders uafbrudte missioner for skibet og dets to besætninger. ■

ESBERN SNARE

Besætningen, der sejler hjem i december, er hold 13

Om bord på Esbern Snare er i alt 168 mænd og kvinder. Heraf 20 NATO-officerer fra otte forskellige nationer

Hver dag konsumerer besætningen:

52 kg kartofler
17 kg oksekød
17 kg hvedemel
6,7 kg kaffe
148 æg
90 liter mælk
30.000 liter vand

(Kilde: Oversergent og proviantregnskabsfører Klaus Wittusen)

OCEAN SHIELD

Danmark har siden september 2008 sendt skibe til piratbekæmpelsen i Adenbugten og Det Indiske Ocean.

Siden september 2009 har NATOs stående flådestyrke deltaget på skift i Ocean Shield med indsættelse af seks måneders varighed.

Ved flere lejligheder er danske styrker blevet beskudt.

295 formodede pirater er tilbageholdt af danske styrker.

238 formodede pirater er afvæbnet og siden sat i land uden retsforfølgelse. 4 pirater er dræbt i ildkamp.

50 formodede pirater er udleveret til retsforfølgelse i flere lande.

78 gidsler er befriet som resultat af danske operationer.

2 gidsler er døde i forbindelse med danske operationer.

Seneste danske aktion mod formodede pirater fandt sted i november 2013.

Mombasa er Kenyas næststørste by og eneste havneby af betydning. Havnen er Østafrikas største, og det er her, den kenyanske flåde har sit hovedkvarter. Foto: John Ærø Hansen

EN HJÆLPENDE MOTOR

Danmark har en flådeofficer udsendt til Mombasa i Kenya, hvor han står for samarbejdet med den kenyanske flåde. Det går blandt andet ud på at implementere de donationer, som Danmark har leveret til den eneste reelle flådenation i Østafrika.

AF VICKIE LIND / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

MOMBASA

Solen skinner i Mombasa i december. Du behøver egentlig ikke gøre noget som helst, før sveden hagler af dig. Termometeret rammer 34 grader, og fugtigheden er for en dansker på svimlende 95 procent. Det er varmt, ikke mindst når du bærer uniform.

Det gør kommandørkaptajn John Ærø Hansen. Han er udsendt som maritim rådgiver for den kenyanske flåde.

- Jeg hjælper Kenya Navy med de projekter, som vi har etableret i fællesskab, og det betyder, at jeg er med til at facilitere, at processerne kører rigtigt, så vi når målet i den sidste ende, siger John Ærø Hansen.

Træn Træneren

Det er via Freds- og Stabiliseringsfonden, at Danmark støtter Kenya. Samarbejdet begyndte tilbage i 2008. Chef for Forsvarsakademiet, kontreadmiral Nils Wang, var med til at sætte projektet i søen. Dengang var Nils Wang chef for Søværnets Operative Kommando.

- Det var i forbindelse med vores anti-pirateri indsats, som startede for alvor i 2008, hvor vi havde kapringer af danske skibe, og hvor vi for alvor begyndte at tænke over, hvordan vi skulle gribe det her an. En ting er at ligge ude på havet med krigsskibe og have politimandens patruljerolle og forsøge at holde problemet nede derude, en anden ting er at forsøge at gøre noget mere langsigtet ved problemet. Der kom kapacitetsopbygning ind, lidt som Træn Træneren, altså det at sætte den kenyanske flåde i stand til selv at løse de her kystvagtsop-

gaver, som skal til for at kunne regulere sit eget farvand. Det var det, der var hele tankegangen bag, forklarer Nils Wang.

Donationer fra Danmark

Danmark har indtil videre doneret en skibssimulator, mobile container- og værksteds-kapaciteter og en motor testbænk. De mobile enheder er taget i brug, mens simulatoren bliver leveret i løbet af næste år. Her vil også testbænken blive bygget om til en mere nutidig version. I øjeblikket står en ældre motor og hoster gevaldigt, når teknikerne starter den.

- Den ombyggede motortestbænk vil betyde, at vi kan teste en motors kapacitet, inden vi installerer den om bord. Hvis vi finder en fejl, kan vi ordne det, inden vi har motoren sat ind i skibet. I det samlede regnskab giver det os mere tid på vandet og mere tid til at patruljere på havet, og det er i bund og grund derfor, flåden overhovedet eksisterer, fortæller oberstløjtnant Evans Oguga, der er chef for Kenya Navy Technical Wing.

Hidtil har det været sådan, at hvis der var et problem med en motor, var de nødt til at tage den ud af skibet, sende den til Europa, få den repareret og sendt hjem igen. Alene skibsfragten tog de første tre-fire uger hver vej, så det var op til otte uger, hvor der i hvert fald ikke skete noget om bord. Så fik de kenyanske teknikere heller ikke den teknisk faglige erfaring, når det var andre, der gennemførte reparationerne.

På afrikansk manér

Den danske kommandørkaptajn og den kenyanske oberstløjtnant arbejder tæt sammen i dagligdagen.

- Vi bruger den kenyanske proces og deres

forsyningsmodel og procedure, og den er relativt kompliceret bureaukratisk, og det tager lang tid at få tingene igennem. Det kan godt være, at man har en ide, der er godkendt på et niveau, men så skal man til et andet niveau og sikre, at det også er godkendt der, og den proces kan godt køre frem og tilbage flere gange. Det er det, der har været udfordringen, og det er noget af det, som jeg forsøger at være med til at få lettere igennem, siger John Ærø Hansen.

John Ærø er ikke bare den eneste dansker, men også den eneste hvide og den eneste udlænding, der arbejder sammen med kenyanerne på basen i Mombasa. Det er han ret stolt af.

- Det føles som en ære faktisk, fordi det viser, at det dansk kenyanske forhold er ganske godt. De har tiltro til os. De har tiltro til, at vi ikke kommer og muler dem, og det, vi kan levere til dem, er noget, de faktisk har behov for.

En efterspurgt vare

Hvor længe projektet med den kenyanske flåde fortsætter er ikke besluttet endnu. Men hvis man spørger kontreadmiral Nils Wang, er det netop den type opgaver, som Forsvaret kommer til at beskæftige sig med i fremtiden.

- Jeg tror generelt, at kapacitetsopbygning vil være en efterspurgt vare, som Forsvaret skal levere helt overordnet set, fordi det handler meget om at gå ind og hjælpe andre lande til at kunne regulere sig selv. Sikkerhedsapparatet er jo en grundlæggende forudsætning for, at man overhovedet kan have et stabilt samfund, og det er jo så der, hvor Forsvaret kan nogle ting, som vi meget gerne vil lære fra os. Hvis du kigger på, hvad det er for nogle opgaver, det dan-

Denne motor står i den motor testbænk, der skal ombygges til at kunne teste alle motortyperne. Danmark har også doneret uddannelse af teknikere, så de selv kan vedligeholde deres skibsmotorer. Foto: Vickie Lind

Kommandørkaptajn John Ærø Hansen har været udsendt til Kenya i godt to år. Han har fast arbejdsplads på Kenya Navy Base i Mombasa, Østafrikas største havn. Foto: Vickie Lind

SKIBSSIMULATOR TIL KENYA

I løbet af næste år installeres en navigationssimulator magen til den simulator, der er ved Søværnets Officersskole på Holmen i København. Det er også en del af kapacitetsopbygningen i Kenya, at Danmark har doneret en simulator, der skal gøre det lettere og ikke mindst meget billigere at træne de kenyanske søfolk.

Simulatoren skal stå på Kenya Navy Training School, der ligger på den kenyanske flådes hovedkvarter i Mombasa.

Tidligere i år var seks kenyanske flådeofficerer på studiebesøg på Holmen for at se, hvordan det danske søværn anvender simulatoren til undervisning og træning.

Se videoen på forsvaret.tv eller scan koden med din mobile enhed.

EN FOR ALLE...

Se indslag fra Kenya på forsaret.tv eller scan koden med din mobile enhed.

Planlægningselementet ved East African Standby Force holder til i Nairobi i Kenya. Hovedkvarteret ligger i Addis Ababa i Etiopien.

Danmark har gennem en årrække støttet opbygningen af en østafrikansk reaktionsstyrke. På en stor øvelse i Etiopien er styrken fornylig blevet certificeret – i hvert fald til en vis grad.

TEKST OG FOTO: VICKIE LIND / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

NAIROBI

20 år efter folkemordet i Rwanda har Østafrika fået certificeret egen reaktionsstyrke. Det er sket blandt andet med støtte fra Danmark. - Hvis man forestiller sig, at vi havde haft East African Standby Force (EASF) med fuld operativ kapacitet i 1994, så ville det have været oplagt at deployere styrken til den situation, vi nu kender som folkemordet i Rwanda. East African Standby Force skulle kunne være gået ind og håndtere det problem. Det er det, der er hele styrkens rationale, siger oberst Jørn Rasmussen, der er udsendt som militærrådgiver ved reaktionsstyrkens planlægningsselement i Nairobi i Kenya.

Aldrig mere folkemord

Efter folkemordet i Rwanda besluttede de afrikanske stater, at sådanne brutaliteter aldrig måtte gentage sig. De oprettede derfor fem reaktionsstyrker fordelt over hele kontinentet i rammen af Den Afrikanske Union. Formålet er, at styrkerne skal kunne sættes ind, når der er udfordringer mod

fred og sikkerhed. I skrivende stund kunne det være støtte til bekæmpelse af ebola i Vestafrika. Her ville en reaktionsstyrke for eksempel kunne hjælpe med at opstille et felthospital, isolere områder eller håndtere logistiske udfordringer.

Øvelse i Etiopien

Den østafrikanske styrke er den første, der er blevet certificeret. Det skete på en øvelse i Adama i Etiopien i slutningen af november. Det var en såkaldt Command Post Exercise (CPX) med det ene formål at opnå Full Operational Capability (FOC) og dermed blive erklæret klar til indsættelse. - Der var mange gode observationer, hvor vi kan se, at EASF er kommet langt, siden vi startede. Der var selvfølgelig også steder, hvor vi identificerede, at EASF stadig har mangler. Det helt store spørgsmål er, om EASF har opnået FOC, Full Operational Capability, og der vil jeg sige ja, hvis der med FOC menes, at styrken kan deployere. Den vil kunne deployere for eksempel et antal kampbataljoner eller støtteelementer. Men hvis FOC står for, om EASF kan deployere den samlede styrke, så er svaret

nej. Det hænger primært sammen med, at missionshovedkvarteret stadig mangler træning, og så mangler der frem for alt materiel, siger oberst Jørn Rasmussen.

Ting tager tid

Hvornår EASF bliver sendt på egentlig opgave, er umuligt at gætte på. For svaret på, hvor lang tid tingene cirka vil tage, er nogenlunde det samme ligegyldigt hvornår og hvem, man spørger.

- Når man arbejder med stabiliserings- og udviklingsaktiviteter, specielt i Afrika, så er det vigtigt at forstå, at vi taler om langsigtede indsatser. Og man må være forberedt på, at ja, vi rider ikke samme dag, som vi sadler, siger Jørn Rasmussen med et venligt smil på læben. ■

EASF består af en lang række kapaciteter udover de militære. Der er og så deltagelse af politiet, og Danmark bidrager med en udsendt politimand, og så er der en lang række civile kompetencer.

EASF har 10 medlemslande i Østafrika.

FRED PÅ SKOLESKEMAET

I Nairobi i Kenya arbejder oberstløjtnant Peter Sangiorgio på International Peace Support Training Centre. Det er en kenyansk-ledet skole, hvor de underviser i, hvordan man udfører fredsbevarende operationer. Danmark støtter skolen med midler fra Freds- og Stabiliseringsfonden. En del af Peter Sangiorgios job er at rådgive om, hvordan pengene bliver anvendt.

- I Afrika er der brug for at få uddannet folk, så de får en større viden og flere færdigheder på en lang række områder. Derfor støtter vi blandt andet kurser om at afholde valg. Vi har også kurser om, hvordan man beskytter civilbefolkningen, hvordan man beskytter børn, rule of law, altså hvordan man opbygger et samfund efter lov og orden. Det er et meget langstrakt projekt, ikke noget, vi kan klare på kort tid, siger Peter Sangiorgio.

Se indslag på forsaret.tv

FREDS- OG STABILISERINGSFONDEN

Danmark oprettede i november 2011 en Pulje til Ny Sikkerhedspolitik, der samtænker indsatser og består af udviklings-, stabiliserings- og sikkerhedsmidler. Som en del af denne pulje oprettedes Freds- og Stabiliseringsfonden, der blandt andet bruges til at stabilisere og genopbygge skrøbelige lande samt at imødegå truslen fra terrorisme. Fonden bygger på den eksisterende Globalramme på 150 mio. kr. årligt og blev yderligere styrket med 45 mio. kr. i 2012, øremærket til indsatser i Libyen og Sydsudan. Fonden indeholder to store regionale programmer for Afrikas Horn/Østafrika og Afghanistan/Pakistan-regionen. Hvert af disse programmer har forebyggelse og bekæmpelse af terror som en integreret del af de regionale, stabiliserende indsatser.

Kilde: Udenrigsministeriet

HVORFOR ØSTAFRIKA?

Hvis man kigger på hvor mange interaktioner, der er mellem Danmark og Østafrika, så er det i vores interesse, at der er stabilitet i Østafrika. Hvis du ser på landevejen mellem Mombasa og Nairobi og helt ind til Uganda, så står der Mærsk på hver tredje container. Hvis du ser på antallet af flygtninge eller antallet af internt fordrevne personer, der befinder sig rundt omkring i landene her, så er det meget store mængder, og det betyder selvfølgelig også, at der er me-

get stor interesse fra Danmark i, at de problemer bliver reduceret, og at de pågældende mennesker bliver hjulpet. Så stabilitet i Østafrika er, når det kommer til stykket, stabilitet i Europa og stabilitet i Danmark. Den nuværende plan for Freds- og Stabiliseringsfonden går fra 2010-2014 og udløber altså i slutningen af i år. Næste fase er 2015-2017, men den er ikke vedtaget endnu. Hvad skal være i fokus for at fortsætte udviklingen i Østafrika?

- Jeg mener, at det først og fremmest skal handle om institutionsopbygning og kapacitetsopbygning af de myndigheder, som allerede eksisterer i Kenya. Danmark har haft et glimrende samarbejde med Kenya i 51 år, siden de fik selvstændighed, og der er rigtig mange gode myndigheder, der kan en hel masse.

I vores arbejde med Kenya Navy vil vi meget gerne fortsætte og hjælpe kenyannerne med at få det, der hedder Maritime Domain Awareness, altså simpelthen dele informationer om, hvad der sker på søen, ikke bare med det kenyanske militær, men med hele den civile sektor, nøjagtig som vi kender det fra Danmark. Så kan der foregå en effektiv bekæmpelse og indsats ude på søen på baggrund af de informationer, der er af alt fra oliespild og kriminelle handlinger til pirateri og andet.

Hvis vi kigger på East African Standby Force, så handler det nu om at få træningen koordineret og at få landene til rent faktisk at levere styrker – nøjagtig som vi kender det fra NATO. Hernede leverer man til East African Standby Force, og vi skal selvfølgelig støtte, at den proces fortsætter. ■

Oberst Søren Knudsen, der er militær rådgiver ansat i specialordningen og udsendt som forsvarsattaché i Kenya, giver sit bud på, hvorfor Danmark er engageret i Østafrika.

Foto: Carsten Sandberg

Dirigent: Vi spiller tennis

Hvorfor spiller Søværnets Tamburkorps tennis i arbejdstiden? Det er en del af personaleudviklingen. En idé dirigent Peter Harbeck har fået til at udvikle sit personel, for at de kan yde deres bedste i jobbet som musikere.

TEKST OG FOTO: MALTE DANNERFJORD HENNINGSEN / FAK

INNOVATION

Der er stille på Nyholm, ingen larm og ingen menesker – kun byens fjerne støj som baggrunds-tæppe. På det her tidspunkt plejer der ellers at være godt gang i trompet, tuba og trommesæt, når Tamburkorpset er ude for at øve, eller spiller rytmisk for åbne vinduer. Det er underligt, at man ikke kan høre en eneste tone, ikke så meget som en triangel klirrer. Ja, der er stille på Nyholm.

I vagten ser det roligt ud. Militærpolitibetjenten sidder og varmer sig med sin kaffe og skuer ud over hele Nyholm via overvågningskameraerne. Han hører lyden af ketsjere, der møder en tennisbold. Lyden kommer fra tennisbanen bag MP-vagten. På en af skærmene ser han et usædvanligt syn: fire gaster fra Tamburkorpset er færd med at spille tennis. Jamen er træning i arbejdstiden ikke afskaffet? Jo, men dette er ikke "bare" træning. Det her er personaleudvikling.

Men hvad hjælper det at svinge en tennisracket, når man er ansat til at blæse i et horn?

- Tja, det kan synes underligt, at vi sådan "tosser" rundt her i starten af oktober og spiller tennis, men det har et meget relevant fokus; nemlig evnen til at præstere. Når en

sportsudøver har sparket til bolden, så kan det skud ikke trækkes tilbage. Som musiker kan man heller ikke trække en tone tilbage, når den først har forladt instrumentet. Derfor må man være sikker på sig selv og have modet til at vove at gøre fejl. Det er nemlig frygten for at lave fejl, der forhindrer os i at præstere vores yderste og derigennem evnen til at udvikle os i vores virke, fortæller Peter Harbeck.

Tryghed styrker sammenholdet

Tilbage på tennisbanen er der efterhånden kommet godt gang i spillet. De forbipasserende kigger undrende. Måske finder de det besynderligt, at man spiller tennis iført shorts i oktober, eller måske studser de over de mange grin og friske kommentarer, som passerer nettet lige så ofte som bolden. For udover den faglige udvikling, der ligger i projektet, så gavner det også arbejdspladsens sociale liv og sammenhold. - Det er utrolig vigtigt for en medarbejder, at han/hun føler sig accepteret og tryk i sine omgivelser. Det er en ganske naturlig følelse, som gælder os alle. Ved at se sine kollegaer ude af deres vante element, oplever vi andre sider af dem. Sider som kan styrke os i vores tillid til andre og som kan øge interaktionen. For det er i mødet mellem medarbejdere, at vi samlet kan løfte vores

præstation og dermed bryde rammen for, at to og to ikke partout/altid skal give fire, siger Peter Harbeck.

Fjern fokus fra målet

Gasterne er hverken er Bjørn Borg eller Kenneth Carlsen, og derfor når boldene ikke altid over nettet. Men det gør kommentarer såsom – er der hul i din ketsjer? Hvorefter gæsten kigger på sin ketsjer og undersøger den. Men faktisk er det ikke så essentielt hvor bolden ender. Det er et helt andet mål dirigenten har for øje.

- Selve resultatet, altså, hvor det er, bolden rammer, om den er ude eller inde, interesserer ikke. Vi fjerner fokus fra resultatet til selve processen. Derfor har vi fokus på, hvad der sker i kroppen og på at være så afspændte som muligt. På den måde lader vi kroppen gøre uforstyrret, hvad den er bedst til uden forstyrrelse af vores ofte så dømmende hjerner. "Hvad nu hvis?" eller "åh nej bare ikke..." er tanker, som vi nok alle har tænkt engang imellem, men det skal vi lade være med! Det er negative tankemønstre, der oftest forhindrer os i at præstere optimalt.

Innovativ leder

Gæsten har nu fået tjekket sin ketsjer og spillet kan gå videre. Begejstringsniveauet er blevet højere i tråd med bekymrin-

ger og negative tanker er forsvundet. Man fornemmer allerede her et positivt resultat af projektet.

- Jeg fandt på det her projekt, fordi jeg kom til en arbejdsplads, der var låst lidt fast i sine gamle mønstre. Derfor prøvede jeg at være innovativ og tænke ud af boksen, for at løfte korpsets musikalske kvalitet. Og samtidig sortere ud i dårlige vaner, men uden at miste gode traditioner, fortæller Peter Harbeck.

Læsning inspirerede

Dirigenten har selv i flere år spillet tennis og læst The Inner Game of Tennis. En bog der omhandler det mentale aspekt af at spille tennis. Det inspirerede til at lave et projekt med Tamburkorpset.

- Projektet kan naturligvis ikke stå alene. Hvorfor vi også har gjort forskellige ting, såsom core-træning, mindfulness og haft en åben dialog. Det naturligvis ikke mig der er Tamburkorpset. Det er personalet! Og jeg er glad for, de igennem årene været så modtagelige for udviklingsprojekter og altid taget det seriøst og haft et smil på læben. Det har virkelig været en fornøjelse, siger Peter Harbeck.

Trods det kølige vejr har gasterne alligevel fået varmen og have et bad, inden de igen vælter lydmuren på Nyholm. ■

”

Jeg har altid haft et vindergen og derfor altid haft en stor del af selvkritik. Jeg var nok lidt skeptisk til at starte med, men hvis man formår at finde den direkte relevans til sit virke, så er det meget brugbart. Jeg har i hvert fald lært at ligge selvkritikken på hylden og koncentrere mig om at gøre mit bedste og ikke gøre det perfekt.

Morten

”

Jeg har lært mine kollegaer at kende på en anderledes måde, og det har været fedt! Det har også lært mig at smide præstationsangsten over bord, slappe af og dermed løse den opgave jeg nu får på den mest professionelle måde.

Simon

PUBLIKATIONER AKTUELLE UDGIVELSER FAK

Borgerkrigen i Syrien – historisk, politisk og militært

Redigeret af lektor Carsten Jensen og major Lars Cramer-Larsen

LÆS Borgerkrigen i Syrien er ikke bare en borgerkrig – det er en uforståelig og kompleks krig, som ikke bliver mindre ubegribelig af, at Islamisk Stat er trådt ind på scenen. Denne højaktuelle bog giver en forklaring på krigen.

Exit by Afghanistan

Redigeret af David Vestenskov, Forsvarsakademiet

LÆS 2014 går på hæld, og deadline for overdragelsen af Afghanistans sikkerhed til afghanske sikkerhedsstyrker er ved at være nået. Dette brief afdækker faktorer, der har indflydelse på USA's tilbagetrækning.

'War amongst the people' and the absent enemy – towards a cultural paradigm shift?

Forfattere: Maya Mynster Christensen, Rikke Haugegaard og Poul Martin Linnet, Forsvarsakademiet

LÆS I dette research paper udforskes militærets anvendelse af kulturel viden i internationale operationer, og der introduceres en ny tilgang til kultur, der kan informere militære planlægningsprocesser og operationer.

MATERIALER FRA FAK KAN BESTILLES ELLER DOWNLOADES SOM PDF PÅ FORSVARET.DK/FAK

.....

INTERVIEW

AF CARSTEN JENSEN / LEKTOR I STATSKUNDSKAB

SYRIEN

Ser du borgerkrigens udbrud som noget uafvendeligt, altså som en 'katastrofe der bare ventede på at finde sted'?

Nej, det mener jeg ikke, at det var. Syrien var i mange år et land, hvor de forskellige grupper, det består af, levede i fred sammen. Det var ganske vist et autoritært samfund, men der var alligevel en form for sameksistens, der for eksempel indebar ægteskaber på tværs af sekteriske skel og samarbejde på forretningsmæssig vis mellem grupperne. Derfor var der også mange syrere, der slet ikke havde ventet eller var forberedte på det kaos, der ventede. Formodentlig havde de borgere, der begyndte at stille krav om demokrati og gik på gaden for dette krav i 2011 heller ingen anelse om, hvad de hermed ville give styret anledning til at starte.

Det skal dog også med det samme siges, at man heller ikke skal overdrive billedet af et fredeligt Syrien i starten af 2011. På mange måder var det syriske styre grundlagt på autoritære principper og et resultat af magtkampe inden for staten og militæret. Den nuværende præsident Bashar Asads far, Hafez, havde været rigtigt god til at placere sig strategisk og til at samle støtter omkring sig, således at han kom sejrrigt ud af en række kup, der satte de gamle ledere, som var blevet indsat omkring selvstændigheden, fra magten. Dermed kunne han begynde at opbygge et styre i 1970'erne, der var baseret på hans egen gruppe, alleviterne, der er baseret på en fortolkning af islam, der ligger tættere på shiaerne - som i for eksempel Iran - end på sunnierne, som i for eksempel Jordan og Saudi-Arabien.

I Syrien er shiaerne i mindretal, modsat for eksempel Irak, så resultatet blev, at Syrien kom ind i perioden efter den kolde krigs slutning med et styre, der var baseret på et mindretal på omkring 20 procent af befolkningen. Det viste sig i starten af firserne, hvor en gruppe oppositionelle sunnier, der havde organiseret sig som en del af egyptisk inspirerede Muslimske Broderskab, blev nedkæmpet med meget stor brutalitet af Hafez Assad og hans tilhængere i regeringen og militæret.

Alleviterne viste den gang, at de ikke havde tænkt sig at dele ud af den politiske magt på nogen måde. På den anden side søgte de at integrere i det mindste nogle af sunnierne socialt og økonomisk på nogle udvalgte områder. De søgte således at skabe en fælles platform med de mere velhavende sunnier, der blev støttet i skabelse af forskellige forretninger, således at der kunne skabes en slags højere middelklasse. Denne kunne så fungere som en politisk buffer mellem styret og de mange borgere, der var utilfredse med manglende økonomiske muligheder. Sikkerhedsspørgsmål og spørgsmål om statens udenrigspolitik og organisation forblev dog Assadfamilien og dens nære allieredes helt eget felt.

Så samlet set var Syrien ved indgangen til 2011 et nogenlunde stabilt, men meget autoritært og ulige samfund. At det skulle eksplodere netop da, lå dog ikke i kortene, hvis man kun kigger på de nationale forudsætninger.

Hvordan vurderer du, at den aktuelle situation i Syrien har udviklet sig i efteråret 2014. Hvordan ser du på de aktuelle styrkeforhold, og hvem står bedst for tiden?

Situationen er på alle måder kun ble-

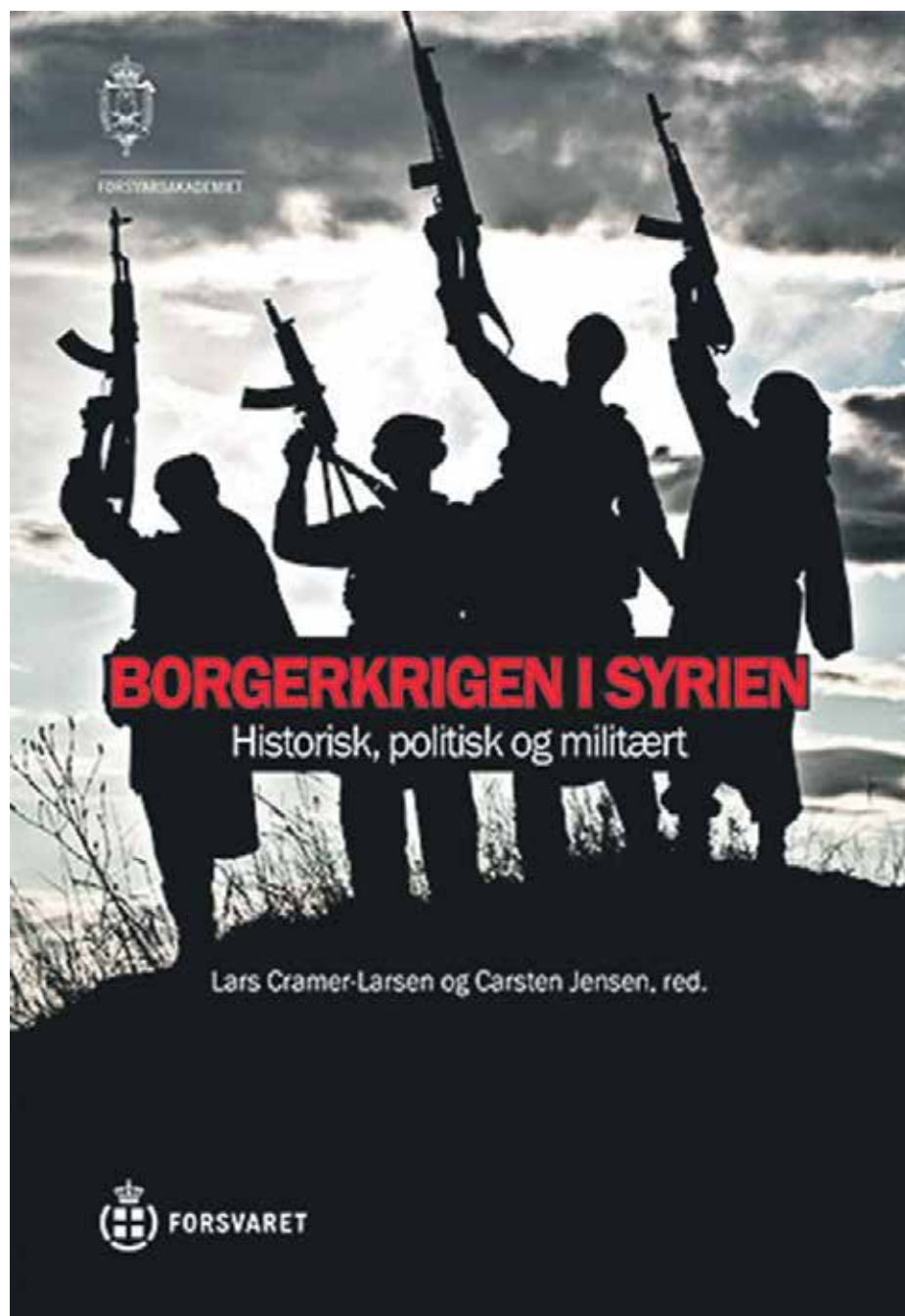
vet mere kompleks og nærmest uoverskuelig. Den militære situation bølgende stadig frem og tilbage i den samme monotone rytme som hidtil. Overordnet set er aktørbilledet reelt uændret, idet det kan anskues

irakiske shia-militser, der kontrolleres og styres fra Theheran.

Oprøret fremstår stadig fragmenteret og er overvejende regionalt fokuseret. De

Borgerkrigen uden ende

I november udkom bogen 'Borgerkrigen i Syrien'. Bogens forfatter major Lars Cramer-Larsen er i den anledning blevet interviewet om den borgerkrig, der har ramt mere end halvdelen af Syriens samlede befolkning.

som en 2+1 situation, hvor borgerkrigens to overordnede parter, pro- og anti-regime, samt Islamisk Stat (IS) udgør de væbnede elementer af den sikkerhedspolitiske udvikling i Syrien.

For så vidt angår regimets sikkerhedsstyrker, består disse af resterne af det syriske forsvar, de regimetro militser samt de udenlandske hjælpere: Hizbollah og de

moderate elementer under paraplyorganisationen Free Syrian Army (FSA) står svagest, mens de mere radikaliserede dele af oprøret under Islamisk Front står stærkest. Dog må det vedkendes, at FSA i øjeblikket undergår en positiv militær udvikling, der bliver understøttet af den internationale koalitions politik om at bibringe dem flere og tungere våben samt træning. Dette har blandt andet kunnet konstate-

res ved FSA tilbud om at yde militær støtte til kurderne i Kobane (også kaldet Ain al-Arab) i oktober måned. En større evne og vilje fra FSA's side til at engagere regimet er dog endnu ikke set.

På den anden fløj står de salafistiske grupper såsom Jabhrat al-Nusra ubetinget stærkt. Dette har blandt andet kunnet ses i slutningen af oktober måned, hvor de fik kontrol over et større område omkring Golanhøjderne. Som en kuriositet kan det bemærkes, at flere centrale ledere og krigere fra al-Nushra er gået over til 'fjenden', IS.

Har den internationale indsats mod IS gjort nogen forskel i Syrien?

I forhold til borgerkrigen må det være et både og. Det er klart, at dynamikkerne i mellem de fragmenterede dele af det syriske oprør påvirkes af at FSA pludselig modtager åbenlys træning, ammunition og våben fra ekstern side. Det vil medføre friktioner, idet FSA hermed - på sigt - vil kunne virke som et konkurrerende element i forhold til den radikaliserede del af oprøret, der hermed vil føle sig truet. Denne situation er endnu ikke konkret, men det er sandsynligt at forandringerne i styrkeforhold vil kunne fremprovokere opgør inden for den splittede opposition. Denne situation er naturligvis erkendt af alle, hvorfor ekstern politisk indflydelse må kunne imødeses for at modvirke en sådan udvikling.

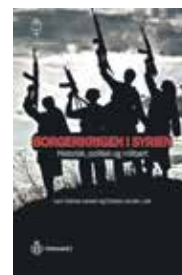
Et andet forhold, som virker uafklaret, er FSA's vilje og evne til at skifte fokus fra kampen mod regimet til en fokuseret indsats mod Islamisk Stat. Umiddelbart synes FSA ikke parat til at investere mere end det, der blev tilbudt i Kobane.

En anden - og negativ - dynamik, som kan udledes af den internationale koalitions indsats mod IS i Syrien, er især grupperne under Islamisk Fronts modstand mod koalitionsangreb. Disse ses som unødige angreb mod syrisk territorium og især som en trussel mod civile syrere, som kan lide overlast som følge af koalitionsbombninger.

Kan du se nogen ende på den syriske borgerkrig i skrivende stund?

Jeg må sige, at jeg ikke ser nogen militær forandring på mellemlangt sigt i Syrien. Der er tale om to bokser der hænger i hver sit ringhjørne og er ved at vælte, uden rigtigt at turde gøre det, fordi det ville betyde, at den anden havde vundet. Senest har regimet søgt at indkalde reserver fra Latakia-provinsen uden nævneværdigt resultat.

Jeg tror, at denne fase i større grad end nogensinde handler om de udenlandske aktører; hvor længe vil Rusland støtte politisk, og hvor længe vil Iran gøre det samme. En hypotese kunne være, at iranerne på et tidspunkt erkender, at truslen fra radikal sunni-muslimsk radikalisme vil være så reel ved en fortsat støtte til det syriske regime, at de vil trække deres støtte og i stedet søge dialog med vesten om en løsning. Det ville måske, stort måske, kunne skabe en åbning for afslutning af konflikten. ■

DOWNLOAD BOGEN

EH101 KAN OPERERE FRA SKIBE

Søværnet og Flyvevåbnet arbejder sammen om at få EH101-helikoptertypen certificeret, så den kan have base på skibe. Potentialer er stort, siger oberst.

Det kræver præcisionsarbejde at få en stor helikopter ind i en hangar med meget begrænset plads. Ikke desto mindre lod det sig gøre at få EH101 trukket både ind og ud af hangaren på Søværnets fregat Niels Juel. Foto: Helicopter Wing Karup

AF THORBJØRN FORSBERG / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

FORSØG

Hurtig rømning af en dansk ambassade, afhentning af frigivne gidsler, nødhjælp eller evakuering af syge og sårede; mulighederne er mange, hvis Flyvevåbnets EH101-helikopter har base på et skib.

Helikoptertypen blev købt som et redskab til redning og transport. Selv om den blev modificeret med et forstærket understel, som er nødvendigt for at operere fra skibe, var den oprindelige tanke, at den skulle have base på land. Men nu åbner forsøg på Søværnets skibe imidlertid op for nye muligheder og en større fleksibilitet i forhold til indsættelser i fremtiden.

Helikoptere supplerer hinanden

Da de store krigsskibe blev købt, var EH101 endnu i spil som Danmarks nye maritime helikopter. Valget faldt senere på Seahawk, men skibenes helikopter-landingspladser og hangarer levner stadig plads til EH101. Men inden skibene kan bruges som afsæt for skarpe helikoptermissioner, skal man foretage en række afprøvninger og udregninger for at afklare, hvilke rammer helikopteren kan operere indenfor fra et skib. Det kaldes også for en certificering og forventes overstået i løbet af 2015.

- Vi har lettet og landet omkring 200 gange både dag og

nat. Derfor ved vi allerede, at EH101 er god på skibe. Det kommende års certificering skal give os papir på helikopterens ydeevne, når den skal operere i for eksempel høj bølgegang, fortæller oberst Steen Ulrich (RUL). Han er chef for Helicopter Wing Karup, som rummer alle Forsvarets helikopter-eskadriller.

Det kan virke besynderligt, at man laver forsøg med EH101 på skibe, når en ny maritim helikopter – Seahawk – er på trapperne. Men de to typer kommer ikke til at konkurrere om pladsen.

- Det skal ikke ses som en erstatning for Seahawk men et supplement og et andet værktøj i vores værktøjskasse. Det er to forskellige helikoptere med hver deres sæt af muligheder og begrænsninger. EH101 har for eksempel en langt større rækkevidde og kan have væsentlig flere passagerer eller gods om bord, mens Seahawk har sensorer, som helt specifikt er udviklet til en maritim helikopter, forklarer han.

Militære og humanitære indsatser

Ifølge RUL er det vigtigt at se de mange muligheder i, at en landbaseret helikopter arbejder ud fra en maritim platform. - Man kan tænke sig en lang række scenarier, hvor det vil være hensigtsmæssigt at arbejde med base på havet. Måske er det umuligt at have en lejr på landjorden i nærheden af det område, man gerne vil ind i. På de fleksible støtte-

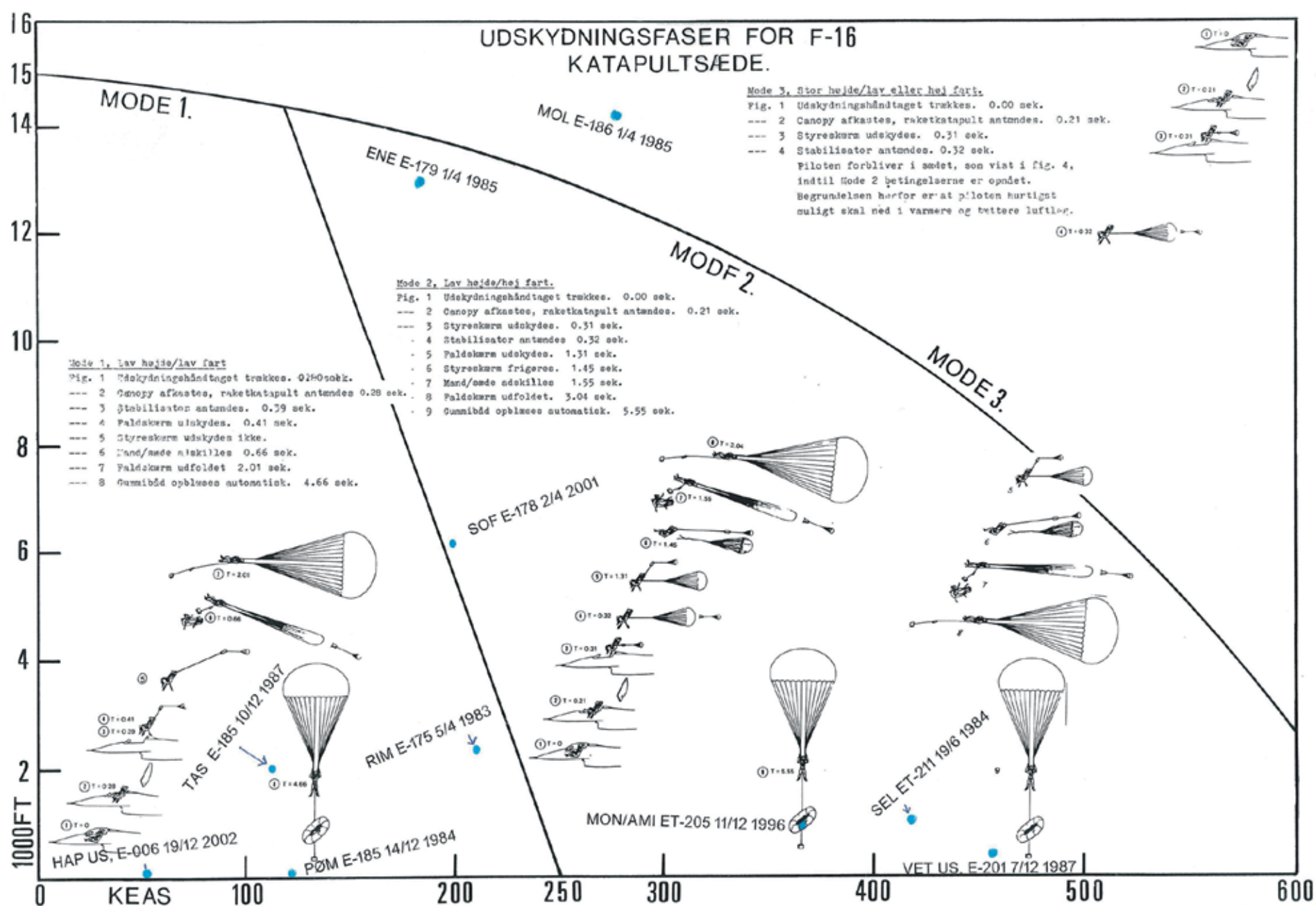
skibe, som har et ekstra dæk i forhold til fregatterne, kan der være mange containere, og de kan for eksempel rumme hospitalsudstyr, hvis man skal hente sårede ud. Eller nødhjælp, hvis det er det, man flyver ind, siger RUL. Han peger også på muligheden for at indsætte specialstyrker. - Man kan også forestille sig, at der er både en Seahawk og en EH101 på de skibe, der har to hangarer. Så kan de løse hver deres opgave. Vores ambitionsniveau er at gå så langt, som materiellet overhovedet kan trække, siger RUL.

Mere samarbejde

Arbejdet med certificering kræver et tæt samarbejde mellem den tilknyttede ingeniør samt Flyvevåbnet og Søværnet. Og her kører tingene godt med stor respekt for hinandens faglighed, fortæller RUL.

- Jeg tror, det er blevet en del af Forsvarets bevidsthed, at værnene bliver mindre, og at vi derfor er nødt til at øge samarbejdet. Vi har fået en større forståelse for hinanden gennem internationale operationer, og det har gjort os bedre til at drage gensidig nytte af hinanden. Et eksempel er Operation Ocean Shield, hvor både Flyvevåbnet og Hæren har støttet Søværnet – det havde man nok ikke set for ti år siden. Når certificeringen er på plads, vil vi fortsætte samarbejdet og lave integrerede øvelser, for eksempel i forbindelse med Øvelse Night Hawk, siger RUL. ■

Et katapultsæde kan skyde ud i tre forskellige indstillinger alt efter hvor højt og hvor hurtigt, flyet flyver. I oversigten er de ti gange, der er brugt katapultsæde i danske F-16 fly, plottet ind.

SID NED OG RED LIVET

Timede eksplosioner giver piloter i F-16 cockpittet mulighed for at redde livet, når der ikke er nogen anden vej ud af flyet end at bruge katapultsædet.

AF JULIA LIBERATI / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

KATAPULT

Skyen, der plejer at være hvid, er helt orange. Der kommer flammer ud fra motoren på det tosædede F-16 fly, mens den engelske startbane forsvinder under piloterne AMI og MON.

- Eject, eject, eject, lyder det fra Martin 'AMI' Friis, og så gælder det om at komme ud.

De to piloter trækker i deres ejection handle.

- Jeg når at tænke, at nu skal jeg spænde alle mine muskler. Og det næste, jeg husker, er, at jeg er ude af flyet, og sædet er væk under mig, fortæller AMI.

1, 2, 3, og det følgende er allerede sket.

Kredsløb skyder i gang

Når piloten trækker i udslyngningshåndtaget går den kædereaktion af præcise eksplosive sekvenser i gang, der redder et menneskeliv.

To små trykbeholdere under sædet bliver aktiveret. De strammer selerne, så piloten sidder helt tæt ind til sædet, og skyder derefter glasset, canopyet, af cockpittet. Stålwirerne i canopyet aktiverer to andre trykbeholdere, og de sætter gang i raketkatapulten.

Når sædet bevæger sig op ad styreskinne, slår der to pitotrør ud ved pilotens hoved. Rørene måler luftens hastighed og tryk og angiver, hvor højt og hurtigt flyet flyver. Med de oplysninger vælger sædet, hvilken indstilling piloterne skal skydes ud i.

En computer starter to raketter i bunden af sædet, der skal stabilisere udslyngningen. Sædet aktiverer et system, der giver piloten ilt og sletter alle data i flyet, så fjenden ikke får fat i nogen informationer. Begge sæder forlader nu flyet, og piloterne påvirkes i udslyngningen med 14 gange deres egen vægt.

Kursen ændres

AMI gør, som piloterne er trænet til at gøre i sådan en situation, men besvimer alligevel i et sekund. Det er nok til, at hans arm bliver slynget ud fra kroppen og får sædet til at dreje en smule til højre i luften.

- Min line, hvor mit overlevelseshjælpshænger i, trækker lidt for meget i mig i forhold til, hvor meget det vejer. Det går op for mig, at det er viklet ind i MONs skærm, der allerede er slået ud.

Vi hænger sammen

Noget er galt. En F-16 med to sæder er bygget til at skyde piloterne ud forskudt og i hver sin retning, så de ikke rammer hinanden. Bageste først mod venstre,

forreste sidst mod højre.

Men sædet foran, hvor MON sidder, har valgt at skyde piloten ud i indstilling 1, hvor faldskærmen aktiveres, så snart sædet har forladt flyet og dermed et sekund før AMIs skærm, der er sat til at affyre i indstilling 2. I indstilling 2 aktiveres en bremseskærm først. Kombineret med at AMI i sin besvimelse er drejet mod højre, gør det, at de to piloter bliver viklet ind i hinanden.

-Jeg får råbt MON op. Han tager fat i mit overlevelseshjælpshænger og skubber det væk, så jeg svæver frit. Mine tjeklister blaffer omkring mig. Og så gør jeg klar til at lande i den skov, der dukker op under mig.

Under et minut efter de to piloter har sat af fra startbanen i England, løber AMI rundt i en skov, hvor han leder efter hjælp til sin makker, der hænger i trækrone otte meter over jorden.

Atter på vingerne

Katapultsædet har reddet de to piloters liv. Ud over en skubbet nakkehvirvel hos MON er de sluppet uskadede. Deres fly er landet på en mark længere væk og eksploderet.

Efter en uge er AMI på vingerne igen. Og MON flyver to og en halv måned senere, da hans nakkehvirvel er på plads igen. ■

KATAPULTSÆDET

● Under sædet spændt fast til dragten har piloterne en oppustelig redningsbåd og en pakke med overlevelseshjælp, så de kan klare sig, hvis de bliver skudt ud i et øde område.

● Udstyret varierer efter, hvor i verden piloterne er på mission, men indeholder blandt andet vand, kompas, radio, førstehjælpshjælp, en sav, regnjakke, sovepose, nødblus, batterier og lygter.

Se indslaget og hør pilot Allan O Jensen fortælle, om den gang han skød sig ud af et F-16-fly over Nordsøen
<http://www.forsvaret.tv/#!/video/3EF2E8E5>

KONTROL – ER DET IKKE LIGE MEGET?

Der er skrevet meget om den danske soldats ”ukorrekte” påklædning de seneste år, men vi har ikke flyttet os. Den danske soldats påklædning er stadig lige dårlig og ureglementeret. Ja, alle taget over én kam. Kontrollen har svigtet, mener chefsergent Claus Christian Stougaard Andersen.

Kontrol består af tre elementer: En faktisk tilstand, en krævet tilstand og en handling.

Chefsergent Claus Christian Stougaard Andersen argumenter for, at vi lever af kontrol i militæret.

AF CLAUS CHRISTIAN STOUGAARD ANDERSEN,
CHEFSERGENT FOR HÆRENS SERGENTSKOLE

MENING

Som chefsergent for Hærens Sergentskole er det en kerneopgave at give sergenteleverne en god start på befalingsmandsvirket inden for befalingsmandens kerneværdier og den militære disciplin. Derfor er det smerteligt at læse i udenlandske blade og magasiner, at andre hære ser ned på og ryster på hovedet af den danske soldats holdning til korrekt påklædning.

Problemets kerne er, set med mine øjne, manglende kontrol, hvilket går igen i mange dele af den militære hverdag, og uniformeringen er blot et meget synligt eksempel. Vi ser mange steder, at kontrollen svigter. Både inden for vedligeholdelse, forvaltning og administration og førerens klar til kamp. Kontrol består af tre elementer: En faktisk tilstand, en krævet tilstand og en handling. Hvis kontrollen er udført rigtigt, kan man se forskellen mellem de to tilstande. En forskel, der kan rettes eller justeres via en handling, men lad os se på elementerne hver for sig:

Faktisk tilstand

Den faktiske tilstand kræver, at man har viljen og disciplinen til at se den. I tilfældet med påklædning så er retten til stede i form af uniformsbestemmelserne. Om viljen eller disciplinen er til stede, afhænger af den enkelte. Men evnen til at se den fak-

tiske tilstand kræver, at man gør en indsats for at observere den.

Krævet tilstand

Den krævede tilstand kræver, at man ved, hvordan den skal se ud. Forudsætningen kan være ens faglige baggrund eller kendskab til bestemmelserne. Ved man ikke, hvordan den skal se ud, kan man ikke vurdere forskellen mellem de to tilstande eller rette eller justere forskellen i den efterfølgende handling.

Handling

Det sidste element er den handlig, der foretages som konsekvens af erkendelsen af forskellen mellem den faktiske tilstand og den krævede tilstand. Det er altså her, der sættes ind og ageres i nødvendig grad.

Er det ikke lige meget?

Kan den danske soldat ikke bare iklæde sig den uniform og det udstyr, som passer til situationen og opgaven? Jo, hvis det forholdt sig sådan, at vi selv kunne bestemme. Men det kan vi ikke! En ensartet uniformering er et krav efter krigens folkeret, og der er hensyn at tage til både opgaveløsningen og soldatens sikkerhed. Sidst men ikke mindst skal vi tænke på, hvordan vi selv og andre – både venner og fjender – opfatter det danske Forsvar og dets soldater. Med så klare formål i at være korrekt påklædt, hvorfor har den danske soldat så svært ved at være påklædt jævnfør bestemmelserne? Jeg vil

påstå, at kontrollen har svigtet, og at der er brug for en optimering i kontrollens udførelse, så soldaten bliver rettet om nødvendig.

Hvor kikser kontrollen?

Kontrol indebærer, at man observerer, har kendskab og handler. Min egen forståelse for den manglende kontrol er, at der ikke er vilje til at se, hvor der er forskel mellem den faktiske og den krævede tilstand. Vi har heller ikke længere tilstrækkelig viden om gældende regler. Måske fordi man i en årrække har ment, at reglementer ikke behøver at blive fulgt. Det kan også være, man mener, at man endda på laveste niveau selv kan bestemme alt. Det er heller ikke populært at rette på medarbejderne, og det ses næsten som en dårlig ledelseshandling, når det sker. Derfor er der sikkert mange ledere, som afholder sig fra det på bekostning af en måske nødvendig justering. Selv hvis der ingen forskel er, eller hvis forskellen er positiv, skal der handles. Det kunne jo være, at man kunne lære af den positive forskel mellem den faktiske og den krævede tilstand, eller at der ligefrem skulle roses. Den sidste del af problemet relaterer sig til ledelse og er et helt kapitel for sig selv.

Hvordan retter vi op?

Vi skal have viljen til at observere. Om det er gruppeføreren, der stiller sin gruppe op og kontrollerer klar til kamp, eller om det

er chefen, der ser rejsedokumenterne igennem. Man skal også vide, hvad man skal se efter. Gruppeføreren skal vide, at han skal se efter vand i feltflasken, eller chefen skal vide, at rejsedokumenterne skal kontrolleres for uretmæssige rejsebilag.

På Hærens Sergentskole har vi italesat påklædningsbestemmelserne for at give eleverne en forståelse af, at de er vigtige. Desuden retter vi på eleven og hinanden som en naturlig del af omgangen med hinanden. Alt sammen som middel til at skabe forudsætningerne for god kontroladfærd.

Kontrol er optimering

Vi lever af kontrol i militæret, for den sikrer, at opgaven løses, når vi er våde og trætte. Men kontrol er ikke noget, der kun skal gøres i felten. Det skal være en naturlig del af alle vores gøremål.

Kontrol er ikke negativt, men en nødvendighed. Så derfor se på jeres udførelse af kontrol. Er jeres kendskab til den faktiske tilstand tilstrækkelig? Er jeres viden om den krævede tilstand god nok, og handler I, når I konstaterer en forskel i jeres kontrol? Lad os tage os selv i nakken og gennemføre en ny og god kontroladfærd for at optimere opgaveløsningen og gøre tingene, som de skal gøres. Det er jo i bund og grund dét, kontrollen er til for. ■

JOBANKEN

- er nok ikke det, du tror...

AF FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

ARBEJDE Du har sikkert hørt om jobbanken. Du er måske endda bange for at ende i den. For jobbanken anvendes af Forsvaret til at placere alle de militære medarbejdere, der i disse år bliver tilovers i forbindelse med omstruktureringer og persontilpasninger. Men betyder det, at karrieren så er slut, hvis man ender i banken?

Det korte svar er nej. For det første er jobbanken ikke nogen bank – eller en organisatorisk enhed med tildelt lønsum. For det andet er jobbanken heller ikke et sted for udygtige medarbejdere, som der ikke længere er plads til i Forsvaret. Men hvad er jobbanken så?

Jobbanken er et værdifuldt supplement til det nye bemanningssystem, der blev indført i 2013, og det er først og fremmest et værktøj. Det fortjener en uddybning – der er trods alt et stykke fra myten om en bank for de udygtige til realiteten om et værktøj.

Stillinger med udløbsdato

Med det nye bemanningssystem skal alle ledige militære stillinger, uanset funktionsniveau, besættes ved ansøgning. På hovedparten af de militære stillinger er der ingen tidsbegrænsning. Det vil sige, at en medarbejder kan blive siddende i stillingen, til han eller hun ønsker at prøve sine kompetencer af i en ny stilling.

Der er imidlertid også stillinger, som en medarbejder af flere årsager ikke kan blive siddende i – stillinger med en tidsbegrænsning eller udløbsdato. Det kan eksempelvis være medarbejdere, der udstationeres, bestrider operative nøglestillinger eller er på tjenestefri uden løn. Men også nedlæggelse af stillinger i forbindelse med større strukturtilpasninger kan være årsagen til, at en medarbejder må forlade sin stilling.

Og det er her, at jobbanken kommer ind i billedet. Alle militære medarbejdere, der enten tiltræder eller allerede sidder i tidsbegrænsede stillinger samt de, som berøres af strukturtilpasninger, optages nemlig pr. automatik i jobbanken.

Overblik over kompetencer

Det er nok i forbindelse med strukturtilpasninger, at de fleste har hørt om jobbanken.

Og det er derfor vigtig at forstå, at jobbankens primære formål er at give arbejdsgiver et overblik over kompetencerne hos de militære medarbejdere. Så der gives det bedste grundlag for at kunne finde et nyt job til de pågældende.

Så det er ærgerligt og ufortjent, at jobbanken har et dårligt ry. For medarbejdere optaget i jobbanken er på ingen måde dårligere end deres kolleger. De er udelukkende optaget i jobbanken, fordi den stilling de sidder i, enten er tidsbegrænset, ændres, flyttes eller nedlægges.

Så husk, at hvis du omtaler jobbanken negativt i kollegers og venners påhør, så rammer det alle militært ansatte, som af den ene eller anden årsag er optaget i jobbanken, inklusiv dine dygtige kolleger. ■

FAKTA

● Alle militære medarbejdere kan i princippet optages i jobbanken.

En militær medarbejder, der bestrider en tidsafgrænset stilling, får et brev fra Forsvarets Personalestyrelse (FPS) om, at han eller hun er optaget i jobbanken. I tilfælde af at medarbejderen ikke har fundet en ny stilling ved ansøgning, førend den nuværende udløber, vil FPS hjælpe vedkommende til en ny stilling.

● FPS har pr. 1. november 2014 i alt 185 militære medarbejdere i jobbanken fordelt på alle fire militære hovedfunktionsområder, der inden for de kommende 12 måneder af forskellige årsager forlader deres nuværende stilling.

2014 har stået i officersuddannelsernes tegn. Uddannelserne tog deres endelige form i foråret, og siden da har både officersskoler og værnene åbnet dørene for diverse arrangementer. Her ses studerende på Flyvevåbnets Officersskole i færd med at diskutere Militær Ledelse.

JULEFREMSTØD

Rekrutteringen til de nye officersuddannelser er i fuld gang. For at skabe landsdækkende kendskab, starter den brede markedsføring over julen på tv, web og i biograferne.

AF FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

KAMPAGNE

Forsvarets Rekruttering lægger i øjeblikket sidste hånd på en kampagne, der skal brande de nye officersuddannelser. Målgruppen for uddannelserne er personer, der allerede er i gang med eller har afsluttet deres bachelor- eller professionsbacheloruddannelse. Ud fra den præmis er omdrejningspunktet for kampagnen 'Ledelse'.

– Vi kan ikke forvente, at målgruppen på forhånd interesserer sig for en officersuddannelse i Forsvaret. Men de interesserer sig for noget, som vi i Forsvaret ved noget om – nemlig ledelse. Det bliver derfor med afsæt i Forsvarets viden om ledelse, at deres interesse skal skabes for alt det øvrige, som officersuddannelserne og jobbet som officer også byder på, siger chef for Rekrutteringssektionen, major Anders C. Bech.

Kampagnen er opdelt i to, hvor første del lægger vægt på Forsvarets viden om ledelse og den faglige og praktiske tyngde, som officeren får. Underviserne på officersskolerne og Forsvarsakademiet vil slå temaet an.

I anden del af kampagnen udvides perspektivet til ledelse set fra to synspunkter: Den operative leder i Forsvaret og officeren, der nu er ansat som leder i erhvervslivet.

Kampagnen starter i uge 52 og kører frem til uge 3. ■

PRÆKVALIFICEREDE VIRKSOMHEDER

AF FORSVARSMINISTERIETS EJENDOMSSTYRELSE

DRIFT Den 3. december blev det offentliggjort, hvilke virksomheder der er prækvalificerede til at give tilbud på udbuddet af driften af tekniske basisinstallationer på store dele af Forsvarets etableringer. Udbuddet består af to delaftaler; en for Vest- og en for Østdanmark. De prækvalificerede virksomheder er:

Vestdanmark:

Caverion Danmark A/S
Bravida Danmark A/S
ISS Facility Services A/S
Kemp & Lauritsen A/S
Wicotec Kirkebjerg A/S

Østdanmark:

Caverion Danmark A/S
Core Service Management A/S
ISS Facility Services A/S
Kemp & Lauritsen A/S
Wicotec Kirkebjerg A/S

Kemp & Lauritzen

WICOTEC KIRKEBJERG

Caverion

FLERE DANSKERE TIL POLEN

Der kommer flere stillinger til danske officerer og befalingsmænd. I nær fremtid bliver der åbnet for ansøgninger til et større antal militære stillinger, som skal besættes ved MNC NE i Szczecin i det nordvestlige Polen.

AF DET DANSKE ELEMENT VED KORPSHOVEDKVARTERET I SZCZECIN

JOBS

For de, der har mod på at arbejde i et multinationalt miljø og nyttiggøre sine faglige og sociale kompetencer til at samarbejde på tværs af mange forskellige nationaliteter og kulturer, er tiden måske inde til at kalde familien til samråd. - Hovedkvarteret, der er beliggende i Szczecin i Polen forventes snart at vokse til det dobbelte af de i øjeblikket cirka 190 personer fra 14 forskellige nationer, hvoraf det danske bidrag i øjeblikket

Kasernen i Szczecin danner rammen om et samarbejde mellem 14 forskellige NATO-lande.

udgør 20 tjenestegørende med tilhørende familier. Tjenesten i en multinational stab stiller krav om at kunne se holistisk på opgaveløsningen samt at have vilje og evne til at engagere sig i det sociale liv såvel i som uden for tjenestetiden, siger oberst Kurt Koch.

Skal - skal ikke?

Hvis man ikke har kendskab til Polen, og hvis man ikke har været udstationeret tidligere, kan tanken om at flytte familien til Szczecin måske få en til at tøve.

Hvad med mine børn, min ægtefælle, flytning, forsikringer, bil, skole, netværk, tandlæge, sygdom og så videre? Er der trygt for min familie? Kan vi gå ud om aftenen? Skal jeg have alarmer opsat for at beskytte os og vore ting? Kan jeg få alle de bekvemmeligheder, jeg er vant til fra Danmark? Alle disse spørgsmål trænger sig formentlig på.

- Men der er ingen grund til forbehold! Polen er et moderne land med et velfungerende sygehusvæsen, og Szczecin er en spændende by i en rivende udvikling, og så ligger den centralt - kun få kilometer fra den tyske grænse og cirka 6-7 timers kørsel fra København og Aarhus. Og endelig er korpshovedkvarteret en multinational

militær arbejdsplads med mulighed for oplevelser, der ligger langt ud over de enkelte stillinger i sig selv, tilføjer oberst Kurt Koch.

Hjælpen er lige ved hånden

Alt det praktiske omkring flytning, familie og skole og børnehave er der hjælp til via Det Danske Element (DAN ELM) ved Korpset i Szczecin. Her står en kreds af erfarne medarbejdere klar til at støtte med alt fra bolig til skole, læge og tandlæge m.v.

Szczecin International School (www.sis.info.pl) er allerede i fuld gang med at forberede sig til, at modtage de mange nye børn der forventeligt vil blive meldt ind i løbet af 2015, supplerer oberst Kurt Koch.

Lotte J. Ahlmann, medfølgende hustru og mor til tre

Det danske element havde sørget for alt og har holdt os i hånden hele vejen, hvilket de stadig gør, hvis der opstår problemer. Du får virkelig følelsen af, at der bliver passet på dig. Når vi sidder her som familie et år efter, er vi ikke i tvivl om, at det her var den rigtige beslutning. Vores børn på 10, 6 og 3 år stortrives. Vi kan være sammen med dem uden travlhed. Vi behøver ikke skovle morgenmaden ind, fordi vi skal haste videre til dagens gøremål. På en måde føles det som om, at vi har fået chancen for, at stoppe op i livet, nyde vores børn mens de stadig er små, og nyde hinanden i den enorme samhørighed, man føler som familie, når man er udstationeret. Vi ville uden at blinke til hver en tid træffe den samme beslutning. Selv om det kan virke som en stor og skræmmende beslutning, finder man også ud af, hvor dejligt livet kan være, hvis man giver sig selv tiden til at nyde det. Ikke mange mennesker er så privilegerede, at de får chancen for, at rive nogle år ud i kalenderen, hvor de ikke alene kan udvikle sig på en international arbejdsplads, men samtidig skabe en tryk og givende base for deres familie. ■

FAKTA

Ydelser:

Som udstationeret betaler du dansk skat, men modtager bl.a. et skattefrit udetillæg, ligesom der er mulighed for at søge om refusion for varierende udgifter jf. FPTBST 566-2:

- Du modtager et skattefrit udetillæg under din udstationering.
- Der er mulighed for, at oprette en ægtefællepension til din medfølgende hustru/mand på 50.000 kr.
- Dine børn tilbydes mulighed for at gå i international skole/børnehave.
- Der ydes 100% sundhedsdækning for hele familien.
- Flytning ud og hjem betales af Forsvaret.

Anden støtte:

Det danske element vil være behjælpelig med blandt andet:

- Bolig
- Forsikringer
- Skole/børnehave
- Læge/tandlæge
- Informationer om nær- og fjernområdet

Tjenestested:

Hovedkvarteret er beliggende på Waleriana Lukaskinskiego 33, 71-212, som ligger meget tæt på hovedvej 10, som er hovedindfaldsvejen fra Danmark/Tyskland.

Stillinger:

Antallet af nye stillinger, der kommer i opslag er endnu ikke endeligt fastlagt, men der bliver forventeligt tale om op mod 26 stillinger på OF 5, OF4, OF3/4, OF3, OF2, OR9 og OR8 niveau.

Spørgsmål:

Eventuelle spørgsmål kan rettes til:

Oberst Kurt Nissen Koch, ACOS G1 på telefon: +48 91 444 5100 eller mobil: +48 665 666 373 eller

Chefsergent Leon Villadsen, Leder af Det Danske Element på telefon: +48 91 444 5720 eller mobil: +48 603 736 010

NYE OPGAVER TIL MULTINATIONAL CORPS NORTH EAST

Som følge af Ukraine-krisen godkendte NATO-landene i maj 2014 rammerne for opfølgende, forsikrende tiltag samt en skitse for de mere langsigtede overvejelser.

AF DET DANSKE ELEMENT VED KORPSHOVEDKVARTERET I SZCZECIN

POLEN

NATO opfordrede i den forbindelse med godkendelsen af rammerne Tyskland, Polen og Danmark til at arbejde for at øge beredskabet for det multinationale korpshovedkvarter (MNC NE) i Szczecin fra Force of Low Readiness til Force of High Readiness, så hovedkvarteret

med få dages varsel kan være klar til at lede operationer i regionen, herunder gennemføre en bred vifte af opgaver i fred, krise og krig. MNC NE forudses således blandt andet på grund af sin geografiske placering at spille en central rolle. I opfølgning på NATOs opfordring meddelte Tyskland, Polen og Danmark på NATO-forsvarsmødet i juni 2014, at rammenatio-

nerne ville "initiere et arbejde med henblik på at øge beredskabet for Multinational Corps North East".

På NATO-topmødet i september 2014 i Wales fremsatte de tre forsvarsministre fra Tyskland, Polen og Danmark en erklæring om, at de tre rammenationer så hurtigt som muligt vil gøre korpset klar til at løse de nye opgaver på højt beredskab.

- En meget ambitiøs plan er under udvikling, og et af de første synlige skridt vil være en numerisk forøgelse af staben med yderligere cirka 250 stabsofficerer og -befalingsmænd. Forøgelsen vil forventeligt ske hen over det tidlige forår og sommeren 2015, fortæller oberst Kurt Nissen Koch. ■

Katherine Hammack får en snak om 2. logistikbataljons køretøjer. I baggrunden ses fra venstre: Driftschef Aalborg Kaserne Flemming Rosenskjold, hærattaché Michael D. Wise US ambassade og direktør Hans J. Høyer Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse. Foto: Fototjenesten Aalborg, Henning Jespersen-Skree

AMERIKANSK FORSVAR PÅ INSPIRATIONSTUR

Der var lagt op til et tætpakket program, da Honorable Katherine Hammack, hovedansvarlig for etablering, energi og miljø i den amerikanske hær, besøgte Aalborg Kaserne.

AF MARIANNE BUE LØNSKOV / FORSVARSMINISTERIETS EJENDOMSSTYRELSE

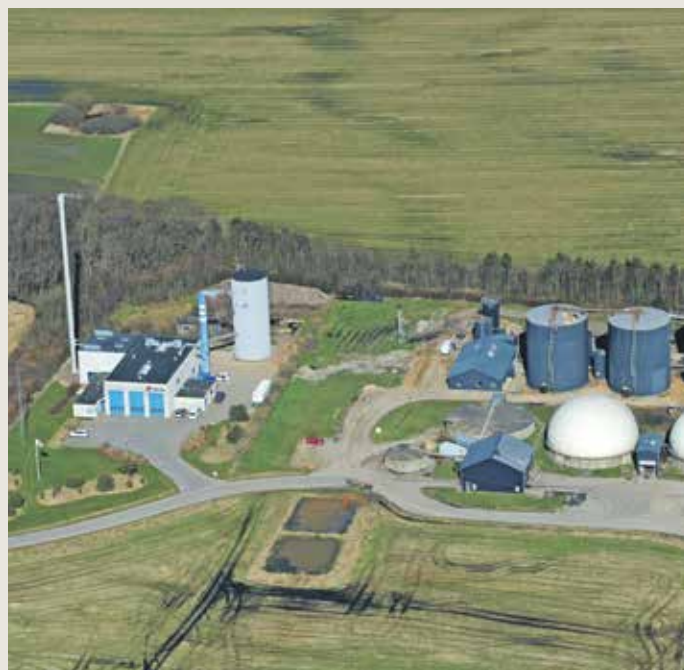
MILJØ Formålet var at få indblik i den danske model for kaserndrift, hvordan Danmark driver kaserne i tæt tilknytning med det omkringliggende samfund. - Jeg tror på, at de bedste ideer kommer alle steder fra. Vi vil gerne se, hvordan vores venner i det danske Forsvar gør tingene og udveksle gode ideer. Danmark har været hos os for at se på driften af kaserne i Amerika, og nu er vi her, fortalte Katherine Hammack. Og det var med interesse, at Katherine Hammack lyttede og observerede, da hun så, hvordan Aalborg Kasernes varmecentraler fungerer, efterfulgt af CTS-systemet (Central Tilstandskon-

trol- og Styring), som gør det muligt at styre varme, el, vand med videre fra centralt hold. - Den censorteknologi, vi har her i 'small scale', den tror vi på, at amerikanerne kan tage med hjem og bruge på deres kaserne, forklarede Hans J. Høyer, direktør for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse. **Grønne etableringer** Dagen bød på yderligere indblik i grønne tiltag, da arkitekt fra Adept, Martin Krogh, fortalte om ideerne bag vinderprojektet i Grønne Etablissementer. Blandt andet om det helhedsperspektiv, der er en del af tanken i Grønne Etablissementer, hvor de kommende bygninger og tiltag er tænkt ind i en masterplan for Aalborg Kaserne. Trænregimentet stod også for

en stor del af dagens program. Chef for garnisonen, oberst Christian Smidt, fortalte om deres opgaver, og soldater fra Trænregimentet viste Katherine Hammack rundt på kaserne, hvor hun fik indblik i den måde, dagligdagen kører på. Efter en frokost på Aalborg Kaserne fortsatte delegationen i bus til Kraftvarmeværket i Thisted for blandt andet at se på, hvordan affald forsyner en hel by med varme. - Vi samarbejder allerede som allierede. Besøget i dag var for at se på mulighederne for samarbejde inden for områder som kaserndrift og energioptimering, sagde Katherine Hammack, inden turen gik til København, hvor dagen blev afsluttet med officiel middag i Søofficersforeningen. ■

CO2 NEUTRAL LEJR

Nymindegablejren sparer fremover naturen for 800 tons CO₂ pr. år, når lejren ikke længere bliver opvarmet med fyringsgasolie. Ingen vil dog komme til at fryse, lejren vil fortsat blive opvarmet – bare med biogas.

Når Nymindegablejren går over til biogas, fordobler Forsvaret mængden af produceret grøn el. Foto: Blaabyrg Biogas AMBA

Det ligner resterne fra aftensmadlavningen, men biologisk nedbrydeligt affald kan også bruges til at varme op. Foto: Blaabyrg Biogas AMBA

AF MARIANNE BUE LØNSKOV / FORSVARSMINISTERIETS EJENDOMSSTYRELSE

MILJØ Et af de steder, hvor der bliver brugt store mængder fyringsgasolie til opvarmning, er Nymindegablejren. Lejren bruger årligt 300.000 liter fyringsgasolie. Når den fra 1. februar 2015 går over til at producere varme og el af biogas, vil lejren udover at blive fossilfri også producere 2.4 GWh grøn el. Når det sker, vil Forsvaret fordoble mængden af produceret grøn el. Opførelsen af kraftvarmeanlægget er i fuld gang. Siden Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse forhandlede kontrakten på plads med Blaabyrg Biogas om levering af gassen, har Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse også gennemført udbud på entreprisen. Leverandøren af biogasmotoren blev PonPower fra Esbjerg. Skiftet sker som et led i udfasningen af oliefyrrer som opvarmingskilde i Forsvaret. Også i Søgaardlejren, Borris og Skrydstrup er muligheden for at øge mængden af produceret grøn energi og dermed nedbringe Forsvarets CO₂ udslip, da der i nærheden af disse etableringer allerede er private biogasselskaber under opførelse. ■

Livslang læring

KVALIFIKATIONSRAMME: Forsvaret har i 2014 besluttet, at man fremadrettet vil beskrive uddannelser og kurser efter samme systematik og standard, som man bruger i det civile. Den nye standard hedder i daglig tale Kvalifikationsrammen og giver et samlet overblik over alle offentligt godkendte uddannelser samt hvilket niveau, de ligger på i forhold til hinanden. Rammen dækker fra 9.klasses afgangseksamen til ph.d.-uddannelser. Den nye standard vil senest i medio 2017 være fuldt implementeret overalt i Forsvaret.

Læs mere på den nye uddannelsesside under HR-portal. ■

Merit på FAKs uddannelser

MERIT: Forsvarsakademiet oplever i øjeblikket en række spørgsmål om merit. Merit i forhold til uddannelse handler om, at du inden for definerede rammer kan søge merit for fag på uddannelser, du har taget på andre uddannelsesinstitutioner. Der gives kun merit for mindre dele af en samlet uddannelse, og der kan først søges om merit, når man er optaget på en given uddannelse. Der kan også søges om merit i forbindelse med job. Her er det den ansættende myndighed, der afgør, om der kan gives merit for en stilling placeret på højere niveau.

Læs mere på den nye uddannelsesside under HR-portal. ■

Læs mere om uddannelser på forsvaretsuddannelser.dk.....

FORSVARETS UDDANNELSER AKKREDITERES

Akkrediteringsrådet har truffet afgørelse om akkreditering af Forsvarets diplom- og masteruddannelser. Det gør det muligt at skifte mellem et militært og et civilt uddannelses- og karriereforløb.

AF VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDOS KOMMUNIKATIONSADFDELING

UDDANNELSE

Det bliver nu muligt at integrere en militær uddannelse og karriere med et civilt uddannelses- og karriereforløb. Det skal give Forsvarets personale mulighed for at veksle mellem det civile og militære arbejdsområde. - Akkrediteringen er en anerkendelse af og tro på Forsvarets uddannelser for officerer. Vores uddannelser har nu fået et kvalitetsstempel, og det er muligt at sammenligne vores uddannelser med de civile voksenuddannelser på både grund- og videreuddannelserne, siger kontreadmiral Nils Wang.

Miks mellem civilt og militært

Akkreditering af den militære diplomuddannelse sker under forudsætning af, at et lovforslag stillet af ministeren for uddannelse og forskning vedtages. - Akkrediteringen er en fordel både for For-

svaret og for det civile uddannelsesmiljø. Vi lever nu op til de europæiske kriterier på både diplom- og masterniveau. Vi har med de nye uddannelser fået skabt unikke lederuddannelser, der byder på muligheder for at erhverve relevante kompetencer på dokumenteret højt fagligt niveau, siger viceforsvarschef, generallojtnant Per Ludvigsen.

Akkrediteringsmodellen sigter mod at begrænse dobbeltuddannelse og i højere grad gøre brug af det civile uddannelsessystem.

- Med akkrediteringen af uddannelserne har vi fået bevis på, at et højt forsknings- og vidensniveau går hånd i hånd med praksis og med den operative opgaveløsning i Forsvaret. Hvis uddannelserne ikke blevet akkrediteret, siger dekan på Forsvarsakademiet, Ole Kværnø, der har ført an i den lange og komplicerede proces med at få akkrediteret uddannelserne. ■

AKKREDITERING

Der deltog i alt 4000 soldater på den amerikanske ledede øvelse.

Heraf er cirka 700 danske med 2. Brigade i spidsen.

De kommer hovedsageligt fra Reaktionskampgruppe 2014-II og 2. lette opklaringseskadron, hvoraf sidstnævnte i øjeblikket er i NATO Response Force

Lovforslaget vedrører fastsættelsen af adgangskrav til den militære diplomuddannelse. Hvis lovforslaget vedtages, forventes lovændringen at træde i kraft den 1. januar 2015.

Forsvarets officersuddannelse reduceres i længde, idet den som en overbygning baseres på en civil erhverv uddannelse på uddannelsesniveau 6 (Professionsbachelor, Bachelor, Diplom) eller derover og for Forsvarets stampersonel en akademiuddannelse. Forsvarets officersuddannelse udbydes på diplomniveau.

Forsvaret har modtaget et eksternt kvalitetsstempel af Forsvarsakademiets videreuddannelse for officerer, nemlig Master i Militære Studier, der nu akkrediteres på masterniveau.

Stampersonellet får adgang til uddannelsen via en akademiuddannelse, og de kan i forbindelse med gennemførelse af uddannelsen oppebære løn.

Jeppe Damgaard Rothuizen

studerer statskundskab på Aarhus Universitet og får sin bachelorgrad til sommer 2015. Han var til åbent hus om uddannelsen til kontrol- og varslingsofficer hos Air Control Wing.

Uddannelsen til lige netop kontrol- og varslingsofficer er interessant for mig, da jeg tror, man har et stort indblik i de lidt større perspektiver på en operation. En uddannelse til officer vil ikke være for hele livet, men kan sagtens være et springbræt for mig, måske til et job som diplomat, fordi det vil give mig en større forståelse for samspillet mellem de sikkerhedspolitiske beslutninger og den måde, de bliver udlevet på i praksis. Jeg kunne godt tænke mig at arbejde med en mere diplomatisk tilgang til forsvaret, for eksempel i udenrigsministeriet, forsvarsministeriet eller hos NATO. Jeg synes, det er vigtigt – hvis jeg skal arbejde med forsvarsstof – at jeg har et solidt indblik og ikke bare befinder mig i en akademisk boble. Det kunne også være som analytiker ved Forsvarets Efterretningstjeneste, hvor man er en del af det, der sker og ikke er en forsker, som står udenfor. ■

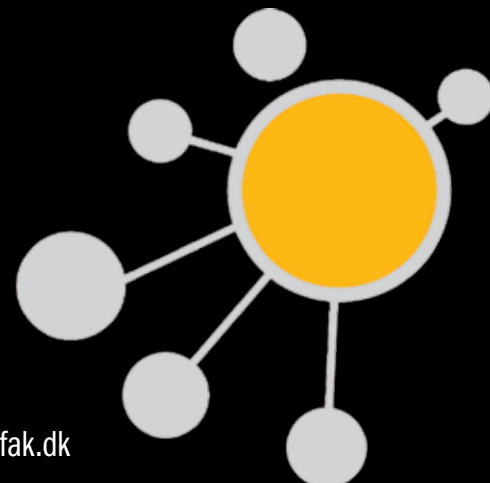
FORSVARSAKADEMIET

VIDEREUDDANNELSE VED FORSVARSAKADEMIET FORÅRET 2015

Videreuddannelseskurser for premierløjtnanter i alle værn

- læs mere på www.fak.dk/VUK eller via HR-portal

FLES-moduler for alle med akademisk eller højere militær baggrund - læs mere på www.fak.dk

HUNGERGAMES FOR SOLDATER

”Hold da kæft, hvor er det fedt det her”. Sådan lød de spontane udbrud fra generalmajor til menig på Combined Resolve i Tyskland, hvor enhederne var lukket inde i en 207 kvadratkilometer stor arena med fri føring og avanceret laserduel over hele linjen.

”Når du er inde i boksen, er der bare ingen kæde mor,” siger fungerende kampgruppechef, major, Christian Ishøj, der fik noget af en laserdåb i Hohenfels. Foto: Morten Fredslund

AF KIM VIBE MICHELSEN / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

VIRKELIGHEDSNÆRT

Han blev lukket ind i arenaen mandag aften. Han kom ud søndag morgen, og han vidste ikke, hvad ugedag det var. Christian Ishøj, major og fungerende chef for reaktionskampgruppe 2014-II, havde med egne ord en så stejl indlæringskurve på syv dage, at den var ved at knække bagover.

- Når du er inde i boksen, er der bare ingen kæde mor, siger han.

Udefra ligner øvelsesterrænet i Hohenfels i Bayern måske et hvert andet. Terrænet er spændende kuperet med bevoksede bakker i en højde, der måske ville få danskere til at kalde det bjerge, men alt i alt et helt almindeligt øvelsesterræn.

Det er det dog meget langt fra. For lige så snart man bevæger sig ind i terrænet, er man en del af et spil på liv og død, hvor konsekvensen måske ikke er helt så hård som i Hungergames, men den er der sikkert som amen i kirken. Øvelsesterrænet er nemlig bygget som en elektronisk arena, hvor alle soldaternes handlinger overvåges af computere og kontrollanter og fejl, ja de straffes nådesløst.

Systemet bygger på Miles laserduelsystem, hvor hver soldat og hvert køretøj har følere, der kan konstatere, om han eller det bliver ramt. Samtidig udsender hvert våben en la-

serstråle, når det skyder. Den lammer omgående modstanderens våben og får ham til at bippe, indtil han lægger sig ned.

Tårne der dræber

Her vil nogen måske tænke; er det bare det? Det er det på ingen måde. Nok snarere Miles 3.0. I hvert hjørne af øvelsesterrænet står et elektronisk tårn, der overvåger hele området. Det linker Miles-systemet sammen med GPS, så hver eneste soldat, rollespiller eller køretøj hele tiden er under overvågning.

Samtidig beregner systemet ud fra flyene og artilleriets skydedata våbenvirkningen. Det gør, at hvis artilleriet eksempelvis lægger tre skudsalver i et område, så vil tårnene automatisk ”dræbe” eller ”søre” alle de personer, der opholder sig der. Køretøjer får samme behandling. Alt efter panserets tykkelse beregner systemet, hvad der sker med dem.

- Da jeg kørte ind i boksen med både bløde og hårde køretøjer, grinede amerikanerne af mig. De sagde, at bløde køretøjer ikke havde noget at gøre på kamppladsen, og det kunne vi godt mærke derinde, siger Christian Ishøj.

Lærer af fejl

Oveni i hatten kommer så, at det er en to parti øvelse, hvor parterne er lige stærke, og hvor der er fri føring. Vinderen er ikke

givet på forhånd. I terrænet er der plads til, at to brigader kan banke hovederne sammen. Samtidigt er det lukket af for uvedkommende, så pansrede køretøjer frit kan tæske rundt uden lys på om natten. Det er øvelse på den hårde måde. Amerikanerne lærer ikke kun af succes, men primært af fejl og især af konsekvensen af fejlene.

Og konsekvens er der nok af. Når en soldat dør, ryger han til et samleområde for døde og er ude af kampen i 12 timer. Bli-ver han såret, skal han evakueres og igen hele behandlersystemet, før han kommer tilbage. Køretøjer, der bliver ramt, får en seddel med skadens omfang og kommer ikke tilbage i kampen, før den er udbedret på værksted. Er motoren ramt, skal mekanikerne fysisk pille den ud og sætte den tilbage igen, før kampdommerne er tilfredse.

På et tidspunkt under kampen skød danskerne en Apache-helikopter ned. Den landede, piloterne overlevede, og det var så deres og brigadens problem. Uden indsættelse af en Search and Rescue-operation og en undsætningsstyrke på jorden var helikopteren ikke kommet ind i kampen igen.

Byer fyldt med civile

Det betyder, at krigens vilkår for førerne på jorden, er en konstant udfordring. De har sjældent alle deres enheder til rådighed. Føringsinstallationer som kommandostatio-

ner og forsyningsområder er konstant under klapjagt af fjendens spejdere, der ved enhver given lejlighed vil drysse artilleri ned over dem. Og blue on blue er ikke noget, vi taler om. Det forekommer jævnligt.

For at komplicere situationen yderligere er der civile rollespillere med påmonteret Milesensorer i terrænet. De befinder sig primært i de ikke mindre end seks landsbyer, der er bygget inde i boksen. Her er der skoler, børnehaver, togstationer og hr. og fru missionsområde, der går rundt og hygger med lidt småindkøb lørdag formiddag. Lige lidt at tagehøjde for. Hvis man som fører skulle blive grebet lidt for meget af den store krig, pynter civile tab ikke så meget i tilbagemeldingen.■

COMBINED RESOLVE III

● Der deltog i alt 4000 soldater på den amerikanske ledede øvelse

● Heraf er cirka 700 danske med 2. Brigade i spidsen

● De kommer hovedsageligt fra Reaktionskampgruppe 2014-II og 2. lette opklaringseskadron, hvoraf sidstnævnte i øjeblikket er i NATO Response Force

FORSVARETS UDDANNELSER

UDDANNELSER DU KAN SØGE NU

- Officer i Hæren
- Taktisk officer i Søværnet
- Våben- og elektronikteknisk officer i Søværnet
- Kontrol- og varslingsofficer i Flyvevåbnet
- Sprogofficer
- Pilot
- Reaktionsstyrkeuddannelse
- Sergent i Hæren
- Conduct After Capture Instruktør
- Sirius Patruljefører
- Jægersoldat
- Flyveleder

Grundlæggende uddannelser som Forsvarets Rekruttering i FPT udbyder på forsvaret.dk/uddannelser

**LÆS HVORDAN DU SØGER PÅ
WWW.FORSVARET.DK/UDDANNELSER**

Træn på din Windows Phone

TRÆNING: Nu kan du også downloade app'en Træn med Forsvaret på din Windows Phone. Hvis du skal i gang med at træne til det nye basiskrav, indeholder app'en blandt andet coretesten og de to kredsløbstest, der anvendes i basiskravet. Men du kan også bare bruge app'en i din daglige træning. App'en er gratis og kan downloades fra Windows store. Læs mere om alle muligheder i den pjece, der følger med denne Forsvarsavis. ■

Sport i Forsvaret 2014

SPORT: Også i 2014 var Forsvaret præget af mange sportsbegivenheder. En af de største var nok, da Hæren i maj var samlet til idrætsdag i Oksbøl i anledning af sit 400-års jubilæum. 6700 soldater var mødt op, og de mange soldater dystede hele dagen i otte forskellige idrætsdiscipliner. Og så var der medaljeregning til de danske skytter ved Det nordiske Militære Mesterskab i skydning i Finland. Det blev til 2 x guld, 5 x sølv og 3 x bronze for de danske militære skyttelandshold ved dette mesterskab som var nr. 47 i rækken. Ved Invictus Games i London i september deltog 27 skadede veteraner ved et kæmpestort multisportsstævne med kongelige bevågenhed. ■

VI GJORDE DET SGU!

US Marine Corps Marathon var højdepunktet i Nichlas Rønne Dams rejse med Team Veteran. Men det otte måneder lange forløb har været meget mere end træning til en løbetur.

AF ANDERS V. FRIDBERG / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

VETERAN De opmuntrende tilråb møder de flere end 30.000 deltagere i US Marine Corps Marathon 2014 lige så snart, de er løbet over startstregen ved Arlington National Cemetery. Foran ligger den første af de 42,195 km i den 39. udgave af Marine-korpsets maratonløb.

I den forreste del af feltet løber 16 danskere i røde trøjer fra Team Veteran, som er en frivillig organisation, der hjælper veteraner med fysiske eller psykiske skader. Team Veteran løber i hold af to med en skadet veteran som den primære løber og en rask veteran som støtte. En af de skadede danske løbere er Nichlas Rønne Dam, der slog sig både fysisk og psykisk, da han var udsendt på ISAF Hold 8. Han søgte ind på Team Veteran som en del af en proces for at komme oven på igen efter en periode med nedtur på grund af PTSD.

- At være med på Team Veteran har flyttet mig enormt både fysisk og psykisk fra det udgangspunkt, jeg havde, da vi begyndte i februar. Jeg har tabt 17-18 kilo, og jeg er blevet stærkere. Det betyder, at jeg kan håndtere mange ting i dagligdagen, som jeg ikke kunne for et år siden, og at jeg har fået mere overskud til min kone og min søn. Samtidig er jeg blevet presset ud i at skulle nå nogle delmål, for eksempel i forhold til at være sammen med mange andre mennesker, og hver gang jeg har nået et af dem, er jeg blevet psykisk stærkere, fortæller Nichlas Rønne Dam.

Keep pushing

Maratonruten giver løberne en rundtur i den amerikanske hovedstad, der adskiller sig fra mange andre amerikanske storbyer ved de forholdsvis lave huse og store grønne områder. Løberne kommer også tæt forbi berømte mindesmærker som Lincoln Memorial og Washington Monumentet. Det, der gør US Marine Corps Marathon til noget særlig for især løbere med militær baggrund, er dog løbets markante militære præg. I andre maratonløb er det frivillige fra sportsklubber, der styrer startområdet og deler vand og energi ud til løberne på ruten. I Washington er det soldater fra marinekorpset. Særligt på

den sidste del af turen giver det veteranerne et moralsk boost, når det er hærdebrede marines, der råber "good job, keep pushing. - Jeg har aldrig prøvet noget så fantastisk. Som løber bliver man virkelig værdsat for det, man gør, og amerikanerne kan virkelig det med at få stemningen op. Der var fly, helikoptere, faldskærmsspringere og et kæmpe set-up for at hylde tjenestegørende, veteraner, familier til veteraner og folk, der har udfordringer i livet. Det er virkelig en unik oplevelse, siger Nichlas Rønne Dam.

En kamp for at nå målet

Efter cirka 18 km kommer løberne til "Run to Honor" sektionen. Her er opstillet en meget lang række af billeder af amerikanske soldater, der er faldet i kamp. Kort efter den får Nichlas problemer med maven, og resten af vejen tilbage til centrum, rundt om The National Mall, videre på motorvejen ud til bydelen Crystal City og forbi Pentagon tilbage til målet ved Iwo Jima-monumentet på Arlington er kamp for at gennemføre.

- De fysiske udfordringer sætter min psyke på prøve, men jeg og min medløber er enige om, at nu er det gennemførelsen, vi løber for, og ikke en ny personlig rekord. Jeg kæmper virkelig undervejs, og jeg overvejer flere gange at stoppe, men jeg ved også, hvor vigtigt det er at stå på den anden siden af målstregen og sige, nu har man klaret den, så derfor bliver jeg ved og bider smerten i mig, beretter den danske veteran.

På de sidste kilometer må Nichlas flere gange ned at gå for ikke at kaste op, men med udsigt til målet, der i respekt for i marinekorpsets historie er placeret på toppen af en bakke, finder han de sidste kræfter frem og løber over målstregen til den ventende medalje.

- At løbe over målstregen, kunne give min medløber et stort kram og sige mission accomplished, det var en kæmpe forløsning og noget af det største, jeg indtil videre har oplevet, siger Nichlas Rønne Dam.

Nichlas Rønne Dam vil holde fast i den udvikling, som Team Veteran har været med til at give ham, og blandt andet derfor er han en del af holdet, når Team Veteran i 2015 stiller med et hold skadede veteraner til Copenhagen Ironman. ■

Nichlas Rønne Dam har flyttet sig enormt både fysisk og psykisk, siden han begyndte i Team Veteran. Der var syv danske veteraner til start og syv veteraner, der kom i mål.
Foto: Marathonfoto

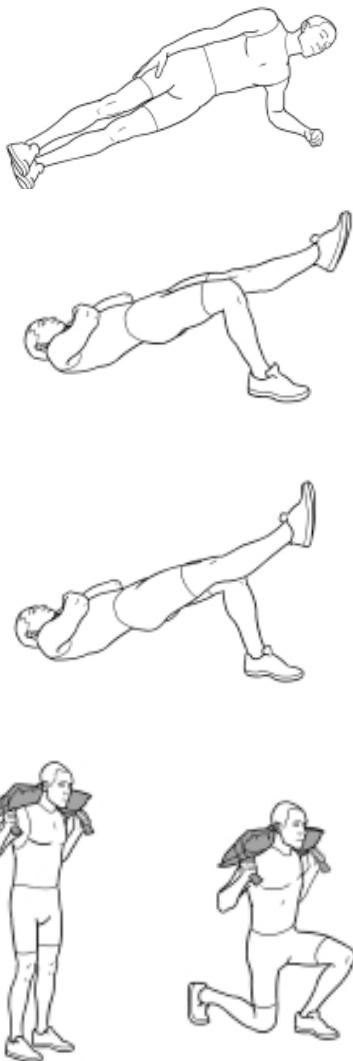

I forrige nummer og denne gang skal vi teste vores corestyrke. Til det formål bruger vi Forsvarets Coretest, som består af i alt otte øvelser – du får sidste første fire her. Som udgangspunkt testes der til niveau 2 (på en skala fra 0-5). Idet der lægges vægt på teknik, er det ikke sikkert, at du kan honorere niveau 2 i den første test. Øvelserne skal gennemføres i den angivne rækkefølge og kun adskilt af den pause der naturligt opstår i omskiftningen fra en øvelse til den næste.

Du kan finde beskrivelsen og coretesten i app'en "Træn med forsvaret" – som gratis kan downloades både til iOS (iPhone) og til Android styringssystemer. Her er der også videosekvenser med alle øvelserne samt en kort beskrivelse af hvordan øvelserne udføres.

Forsvarets Sundhedstjeneste,
Center for idræt

CORETEST

Øvelse 5 – Sidebro, venstre

Lig på maven på et forhøjet underlag. Forreste, øverste hoftefremspring placeres ca. to fingersbredder ud over kanten. Hænder flettes på brystet. Testen starter, når overkroppen løftes til vandret position.

Tid niveau 2: 120 sek.

Øvelse 6 – Rygbro, højre

Højre fod placeres i gulvet med fuld kontakt og det andet ben strakt langs gulvet. Hænderne flettes på brystet, så albuerne ikke rører gulvet. Teststillingen indtages ved at løfte kroppen fra gulvet, indtil begge knæ har samme højde og er parallelle. Samtidig med at der opnås en ret linje fra foden på det strakte ben til skulderen. Testen starter, når teststillingen er indtaget.

Tid niveau 2: 45 sek.

Øvelse 7 – Rygbro, venstre

Udgangsstilling er hængende med strakte arme og strakt krop. Hælene placeres på en skammel eller lignende, så kroppen er vandret. Overhåndsgreb og med ca. 45 cm afstand fra tommelfinger til tommelfinger. Et træk svarer til, at brystet føres til bom eller underkant af et bord og tilbage til udgangsstilling. Bemærk: Der arbejdes kontinuerligt uden pauser.

Antal gentagelser niveau 2: 4 stk.

Øvelse 8 – Luges med 20 kg sandsæk

Stå med 20 kg vægt på skulderen (sandsæk, rygsæk el. lign.). Lav et fremfald (skridt), så forreste bens hæl er min. en håndsbredde (ca. 10 cm) foran bagerste bens knæ. Der knæles ned, indtil bagerste bens knæ har en maks. afstand på en håndsbredde til gulvet. Under testen skal hoften holdes vandret, forreste knæ skal bevæge sig lige hen over foden, og ryggen skal holdes så lodret som muligt, med et naturligt svaj.

Hvis Du ikke har prøvet denne øvelse før så afprøv øvelsen første gang uden de 20 kg. Bemærk: En udførelse er et fremfald på et ben og tilbage. Efter hvert fremfald skiftes ben. Gennemføres kontinuerligt uden pauser, udover normal vejtrækning.

Antal gentagelser niveau 2: 30 stk. (15 på hvert ben)

NYE HELBREDS-Q-ER

Fra 1. januar 2015 bliver "Systematiseret Helbredsundersøgelse" med fireårig godkendelse indført.

AF FORSVARETS SUNDHEDSTJENESTE

HELBRED Måske kan du stadig huske, at der var noget, der hed "Sundhedstriaden", hvor du hvert andet år skulle på infirmeriet og have din helbredsgodkendelse fornyet?

I forbindelse med en reduktion af Forsvarets infirmerier fra 18 til 5 blev ordningen suspenderet den 1. januar 2013. I de sidste to år har du derfor kun været til helbreds-godkendelse, når det var et krav til din funktion. Forsvaret har dog stadig brug for at kende alle medarbej- deres helbredsstatus, og Værnsfælles Forsvarskommando iværksætter derfor "Systematiseret Helbredsundersøgelse" med virkning fra årsskiftet.

Det betyder, at når du fremover kommer til en helbreds- vurdering på infirmeriet, får du typisk tre helbreds- og tre tandgodkendelser (Q-er), hvor udløbsdatoerne kan ses i DeMars:

• *Den operative helbredsgodkendelse og den operative tandlægegodkendelse. Med dem kan du udsendes i mission eller være på tre måneders beredskab (eller beredskab med kortere varsel). De gælder to år for lægegodkendelsen og et år for tandlægegodkendelsen, og du skal være hjemme fra mission, inden godkendelserne udløber.*

• *Blåt bevis til sejlads. Både læge- og tandlægegodkendelsen udløber efter to år.*

• *Den almene helbredsgodkendelse og den almene tandlægegodkendelse. Med dem kan du i de følgende fire år blive udnævnt, søge nye stillinger, søge videreuddannelse med mere uden at skulle til en ny helbreds-vurdering.*

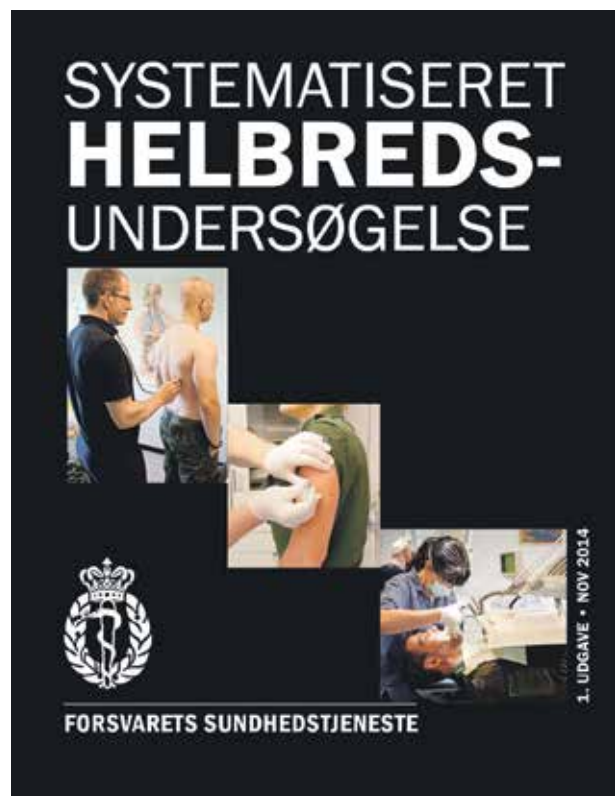
Helbreds-vurderingerne bliver mere ensartede, og derfor får du både de Q-er, du har brug for, og nogle Q-er, du måske ikke får brug for.

Du skal til en ny helbreds-vurdering, når et helbreds-Q, der kræves i din funktion, udløber. Det betyder intet, at de Q-er, du ikke har brug for, udløber i den mellemliggende periode. Har du "gamle" helbreds Q-er, der endnu ikke er udløbet, gælder de selvfølgelig endnu.

Hvis din funktion kræver en flyve- eller dykkermedicinsk godkendelse, skal du stadig til mere omfattende helbreds- og tandsundheds-vurderinger. Godkendelsen skal som minimum fornyes hvert år, afhængig af din alder. Når du får en flyve- eller dykkermedicinsk godkendelse, får du samtidig de øvrige godkendelser.

Det er Værnsfælles Forsvarskommando eller den styrelse, du er ansat i, der afgør, hvornår du skal til helbreds-godkendelse.

Forsvarets Sundhedstjeneste er med den nuværende be-mandingssituation på infirmerierne ikke i stand til at skyde hele ordningen i gang den 1. januar 2015. Indtil videre kan du derfor kun få den 4-årige helbreds-vurdering, hvis du samtidig har brug for en af de øvrige godkendelser eller har behov for helbredsgodkendelsen i forbindelse med

FSU har udgivet to foldere om Systematiseret Helbredsundersøgelse. Den ene henvender sig til dem, der skal have undersøgelsen, mens den anden henvender sig til dem, der i DeMars håndterer personellet og deres Q'er. Begge foldere kan findes på FSU FIIN-sider og kan rekvireres på UMAK/FSU

jobskifte eller videreuddannelse.

Forsvarets Sundhedstjeneste har lavet to informations-foldere om "Systematiseret Helbredsundersøgelse", en til alle ansatte og en til de, der skal kontrollere Q-erne i De-Mars. Folderne ligger på dit infirmeri og findes også på "Viden om" på FIIN.!

Baglandet:

”Samtalerne bliver kortere og mere ligegyldige

AF MICHAEL AAGAARD JENSEN / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

I dag kan udsendte soldater holde kontakt med pårørende over Facebook. De kan tale ansigt til ansigt over Skype, sende en sms og ringe til hinanden på mobiltelefonen. Men man skal ikke gå langt tilbage før, den udsendte soldat var meget længere væk.

Sonia Sohnemann mødte sin mand Anker Sewohl i 1979, da de begge arbejdede i Forsvaret. De to havde ikke været kæresten længe, før Anker skulle udsendes. - Anker var lige startet på kasernen i Vordingborg på sammen tid som mig. Vi begyndte at komme sammen i april 1980, og Anker rejste til Cypern 14 dage efter. Der var han så i seks måneder, fortæller Sonia Sohnemann.

Fem minutter om ugen

For at holde kontakten skrev det nye kærestepar breve til hinanden.

- Den gang skrev jeg normalt et brev om ugen, som blev sendt med luftpost. Brevene fra Anker blev altid sendt til min mor, for jeg boede på kasernen. Jeg så frem til at høre nyt, og når jeg var hjemme i weekenden, læste jeg brevene. De havde typisk en længde på omkring et A4-ark. Det havde noget med prisen at gøre, for de måtte ikke veje for meget. Anker ringede så hver lørdag klokken 11 fra en telefon i en forretning i Larnaca. Det

var hamrende dyrt, men sådan var det. Så snakkede vi sammen i fem-ti minutter. Senere fandt han et andet sted, der var lidt billigere, fortæller Sonia Sohnemann.

Selv om fem minutters samtale over telefonen en gang om ugen ikke virker som meget, så fik kæresteparret alligevel meget ud af de sparsomme minutter.

- Man når at få snakket om rigtig meget, hvis det er det, man sætter sig for. Hvis man ikke sidder og siger ”kys kys, jeg elsker dig”, men har sat sig for, hvad det er, man vil fortælle, og hvad det er, man vil have at vide. Så kan man nå rigtig meget på fem-ti minutter. Vi talte om, hvordan min hverdag var hjemme. Vi talte om hans familie, for selv om vi kun havde kommet sammen i ganske kort tid, så havde jeg rigtig god kontakt til Ankers mor og hans tre søskende, siger Sonia Sohnemann.

Sonia blev en form for bindeled mellem Anker og hans familie. Hun var alene til sin svogers 30års fødselsdag få måneder efter, Anker var rejst til Cypern. Men hun vænnede sig hurtigt til at være adskilt fra sin nye kæreste.

- Selvfølgelig var det underligt. Men jeg er ud af en familie, hvor min far sejlede på Storebæltsfærgeren, og min bedstefar var rigtig sømand, der rigtig sjældent var hjemme. Så min mor er opvokset med det. Så det

lå sådan lidt i familien, at sådan var verden bare, fortæller hun.

Mere gennemtænkt

Sonia har altid været glad for at skrive, så kommunikationen per brev faldt hende let. Det, der i dag kan synes som en efterhånden uddød kommunikationsform, har sin fordel.

- Man er mere gennemtænkt, når man skal skrive et rigtig brev. Det er vi jo også, hvis vi skal skrive et pænt kort til en konfirmation eller et bryllup. Man har ligesom tænkt over, hvad man skal skrive i det. Man rabler ikke bare løs om, at løgene er dyre nede hos købmanden lige nu, fortæller hun.

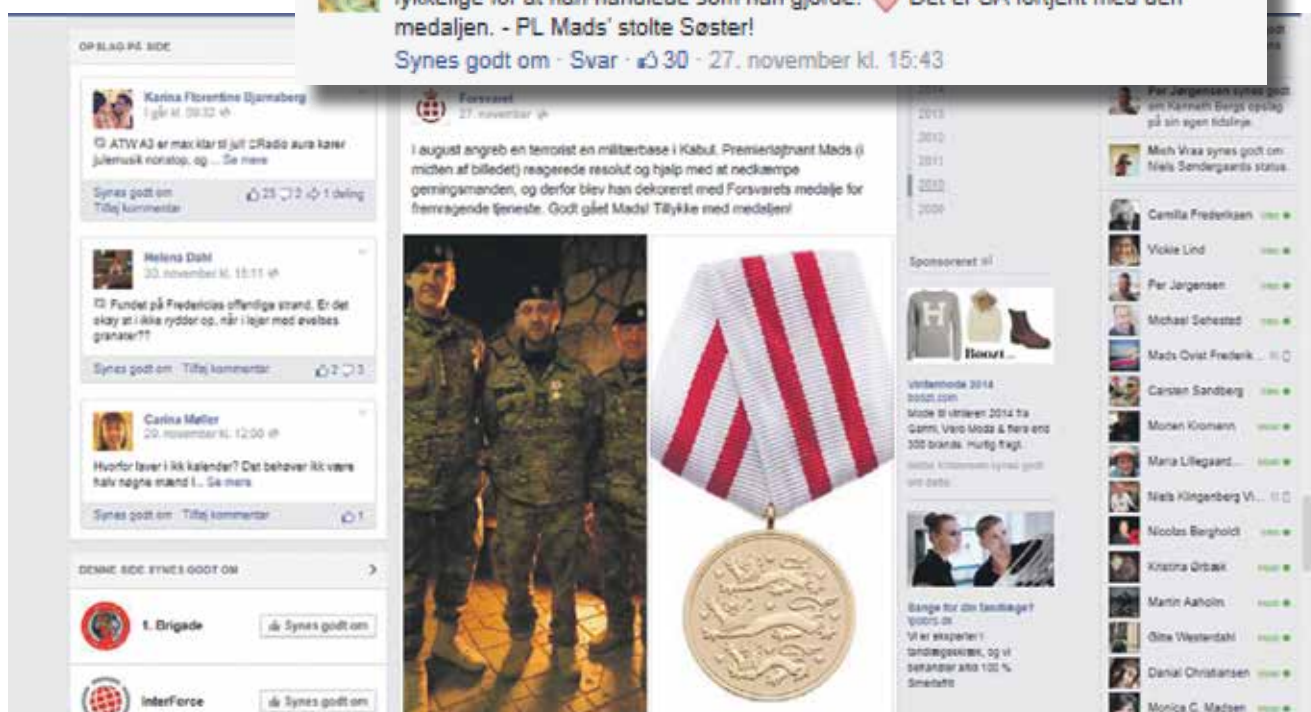
Og alligevel er der nogle ligheder med vores elektroniske kommunikation.

- Jeg brugte rigtig mange klistermærker med Radiserne, som havde et lille billede og en lille sætning på sig. På samme måde, som vi nu bruger smileys på Facebook. Så når jeg lukkede konvolutten, så satte jeg sådan et bag på. Det sagde på en eller anden måde mange ting, fortæller Sonia Sohnemann.

Postkort fra Gry

Den næste udsendelse, som Anker blev sendt på, var til Bosnien. Her var han var afsted på IFOR o. Denne

FACEBOOK

JEG LÆSER

AMERICAN COLLEGE OF SPORTS MEDICINE

LÆS En videnskabelig funderet bog om fysisk træning, som er god at blive klog af. Den beskriver grundigt og seriøst forhold omkring træning og fysiologi. Her har jeg sidst søgt faglig indsigt og viden om blandt andet i træning i højde og kulde, og hvordan de to faktorer har indflydelse på kroppes præstationsevne.

MEDLEMSBLADET JÆGER

LÆS Jeg er en entusiastisk jæger, så jeg læser gerne al mulig jagtfaglig litteratur her i blandt medlemsbladet Jæger. Det kommer 11 gange om året, og her kan jeg holde mig orienteret om alt indenfor jagtverdenen som våben- og hundestof, vildtpleje og diverse interviews. Det er altid en fornøjelse, når bladet ligger i min postkasse.

MOTION-ONLINE.DK

LÆS En lidt nørdet med super faglig side for alle os, der interesserer os for træning. Der er både nyheder indenfor træningsverdenen, debatforum og viden om ernæring. Her har jeg for eksempel fundet steptesten, som er en kredsløbstest, der måler iltoptagelse. Den er taget ind og bruges i Træn med Forsvaret app.

DR.DK

LÆS Er en side, jeg er inde på hver dag for at læse nyheder.

FØLG
FORSVARET
PÅ

facebook

Klaus Gabriel Sørensen
major
Forsvarets Sundhedstjeneste,
Center for Idræt

gang er udsendelsen noget mere alvorlig end Cypern. - Den var helt anderledes og slet ikke badeferie, som Cypern var. Han tager afsted i januar 1996. De skulle ned og afløse FN-hold 8, som var røget i kamp og skulle trækkes ud hurtigt. Kommunikationen var meget mere fastlåst. Man kunne ikke bare skrive eller ringe. For nu sad han altså ude i krigen. Det her det var alvor. Jeg yndede på det tidspunkt at sende sådan nogle fantastiske postkort med bamser på, og så skrev vores Schæferhund Gry de her små postkort. Det morede de sig meget over der nede. Hunden skrev så om vores hverdagsoplevelser, og så blev mit eget brev sendt ved siden af. De blev ikke altid puttet i samme kuvert, de kom lige så ofte hver for sig, fortæller hun.

Breve fra krigen

De breve, Sonia fik retur, var også af en noget anden karakter end brevene fra Cypern.

- Vi hørte rigtig meget om, hvad der skete dernede i nyhederne. Det stod der også noget om i brevene, men nogle ting kunne han fortælle om, andre kunne han ikke. Der var selvfølgelig også, "jeg savner dig", men det var nok i lige så høj grad hjemmet og trygheden, der blev savnet. Han starter med at skrive om de kolde kasserer, de var på. Der er ingen vinduer, bare kolde rum og intet andet. Toiletterne er bare latriner. Så kommer der lige pludselig en pose til toiletterne, og han fortæller, at nu har de fået dyner og puder. Nu har de også fået en madras, og nu har de fået mad. Til sidst fik de en seng. Det var koldt og vådt. De kunne ikke få varmen og kunne ikke få tørret tøj nogen steder. Og så var det pissefarligt. Så det er den her beskrivelse af, hvor forfærdelig det var der nede, fortæller hun.

I nyhederne kunne Sonia Sohnemann følge med i de forfærdelige ting, der skete i Bosnien, men hun vidste ikke, om Anker var involveret i krigshandlingerne. Derfor søgte hun støtte hos sin mor.

- Hun kommer fra Aabenraa og hendes bror, det vil sige min morbror, han var i Waffen SS under anden ver-

denskrig, og min morfar sad i interneringslejr under hele krigen. Det er skidt at være sømand og sejle på et tysk skib og ligge i engelsk havn samtidig med, at krigen bryder ud. Dengang var kommunikationen 20 ord hver 14. dag. Så hun var ligesom bekendt med det at have en ude, hvor du ikke hører noget. Hun havde været de oplevelser igennem, fortæller hun.

Mere ligegyldig

Anker har efterfølgende været udsendt til Makedonien, Kosovo og med felthospitalet i Afghanistan. I takt med at teknologien har udviklet sig, så har måden, parret kommunikerer på, også ændret sig.

- I dag svarer det nogenlunde til, når han sidder inde på UMAK, og jeg lige ringer for at sige, at han skal købe smør med hjem. I Kosovo var det helt slut med brevene. Der falder måske en mail en gang i mellem, ellers er det udelukkende telefonsamtaler. Han havde mobiltelefon med, så jeg ringede jo bare, når jeg ville snakke med ham. Det blev meget kortere samtaler, for der var jo ikke rigtig noget at samle op på. Det bliver sådan noget som, "jeg ringede egentlig også bare for at høre, hvordan det går? Hvordan har du det?", "Jeg har det godt. Det regner". Samtalerne bliver kortere og mere ligegyldige, siger Sonia Sohnemann.

De lange breve er erstattet af enkelte pakker, som Sonia har sendt til Kosovo og Afghanistan. Kommunikationen foregår over satellittelefon, Facebook eller mobiltelefon. - Jeg er jo også bare kørt med på vognen og venter på, at han ringer. Eller ringer med et eller andet nonsens. For det bliver nemt nonsens, når du har den her nemme adgang. Så kan man jo ringe op og spørge, "hvad laver du?". Det er både godt og skidt. Det er det her med need to know og nice to know. Du behøver ikke altid at vide alt. Heller ikke når man sidder ude i en mission. Der er man på arbejde og vil gerne koncentrere sig om sin opgave. Man vil selvfølgelig gerne vide, at det hele ikke sejler der hjemme, men det er måske også det, siger hun. ■

FOTO: MICHAEL AAGAARD JENSEN

Sonia Sohnemann

Sonia Sohnemann er sygeplejerske. Hun har rådighedskontrakt med Forsvaret. Til daglig arbejder hun på kardiologisk afdeling på Roskilde Sygehus. Hun begyndte i Forsvaret i 1979 som konstabel. Hun har selv været udsendt til Makedonien og Kosovo. I Forsvaret mødte hun sin mand Anker Sewohl, der er korporal i Vordingborg.

FORSVARET.TV

ALLETIDERS
FORSVAR
I LEVENDE BILLEDER

SEERNE HJÆLPER FORSVARET

Forsvaret ligger inde med tusindvis af gamle film, og ofte er oplysningerne om deres indhold yderst sparsomme. Derfor er der brug for alle de oplysninger, som seerne kan komme med.

AF KAREN DAHLIN / VÆRNSFELLES FORSVARSKOMMANDO

VIDEN

Find far. Det kunne være et ønske fra filmmarkivar Palle Bøgelund Petterson – i hvert fald når det drejer sig om filmen Exercise Rob Roy. Han skrev følgende opfordring, da han lagde filmen ud på forsvaret.tv under kategorien "film for forskere".

"Vi ved forsvindende lidt om dette filmmateriale, som vi har fundet på 8mm film i arkivet. Kan du hjælpe os? Det drejer sig om danske soldater, der er på øvelsen Rob Roy i Nordtyskland i 1967. Mere ved vi ikke."

Ikke så lang tid efter tikkede der svar ind fra Peter Ejner Brix: "min far var med i den øvelse, i Lüneburger heide, han lå hos prinsens livregiment i Viborg." - Så skrev jeg straks tilbage til manden, om han eller hans far eventuelt havde flere oplysninger. Jeg vidste for eksempel ikke, at øvelsen foregik i Lüneburger Heide, så det kunne være spændende at tale med Peter Ejner Brixs far. Måske ved han en masse mere, siger Palle Bøgelund Petterson.

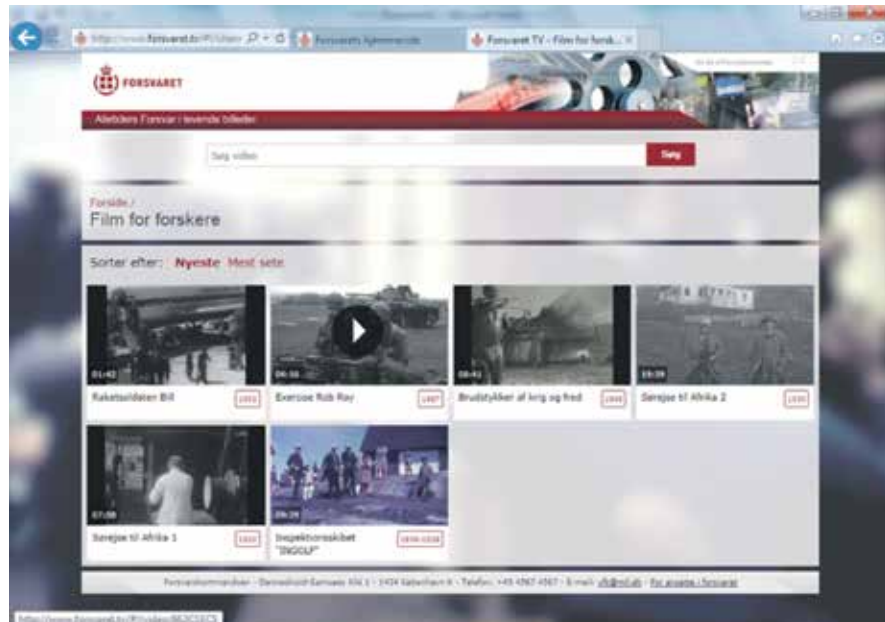
Og efterlysningen gav bonus. Tidspunktet blev bekræftet, og stedet for øvelsen blev fastlagt.

Alle er forskere

Lige nu ligger der seks film under kategorien "film for forskere", og der kommer løbende flere. - Tanken er, at når vi har fået tilstrækkelig information om, hvad de indeholder, så vil vi redigere dem, lægge lyd på og forsyne dem med mellemtekster. Så kan de komme ind i de rigtige kategorier på forsvaret.tv, siger Palle Bøgelund Petterson.

Han opfordrer alle til at komme med oplysninger – store som små – om de film, der ligger under "film for forskere".

- Vi ligger alle inde med viden. På den måde kan man sige, at vi alle sammen er forskere, siger Palle Bøgelund Petterson. ■

WWW.FORSVARET.TV
ET SJOVT OG HISTORISK INDBLIK I ALLETIDERS FORSVAR GENNEM 100 ÅR

KOMMENTAR

Træk i skorstenen

Der har været store omvæltninger i Forsvaret i 2014 – omvæltninger som både medarbejdere og chefer har mærket på helt nært hold. Foruden vores operative kerneopgaver har Forsvaret også skullet løse en stor opgave med at omstrukturere organisationen og tilpasse sine opgaver som følge af forsvarsforliget senest med omstruktureringen af Forsvarets ledelse og de fire nye styrelser.

Forsvarets erklærede mission er at kunne kæmpe og vinde. Og det må jeg sige, at Forsvarets civile og militære medarbejdere har levet op til i 2014, hvor de operative kerneopgaver er løst med stor professionalisme. Og hvor der er blevet kæmpet på hjemmefronten med at få den nye struktur på plads. En betydelig opgave set i lyset af at værktøjskassen har været alt andet end klar. Forsvaret har ikke kunnet bruge de almindelige værktøjer, når vi for eksempel skulle besætte stillinger med begrænsede eller ingen ansøgere. Samtidig har udnævnelsesstoppet og reduktionen i midlertidig tjeneste været en udfordring.

Foruden nye fysiske rammer og struktur har ændringerne også grebet ind i måden, vi oplever os selv på. Ændringer som har fået hver af os til at tage vores identitet som soldat eller ansat op til overvejelse. For nogle har det været en ubesværet proces. Men jeg har også på mine mange møder med chefer, personelorganisationer og medarbejdere mødt bekymring for de nye karriereveje, der tegner sig, og evnen til at besætte stillinger på Forsvarets nye "danmarkskort". Bekymringer som kan aflæses i de målinger, som Forsvaret og personelorganisationerne har foretaget.

Derfor er jeg også tilfreds med, at situationen er ved at løse sig. Som personalechef kan jeg konstatere, at der bliver kæmpet med at løse opgaverne ude i strukturen. Og jeg kan kvittere med at sige, at vi i Personalestyrelsen arbejder på at få ophævet udnævnelses- og ansættelsesstoppet. Samtidig har Forsvaret implementeret en ny udnævnelsespraksis, så grundlaget er på plads.

Omstruktureringen af Forsvaret betyder, at stillinger nedlægges i nogle områder og opstår i andre. Derfor arbejder vi med at tilpasse vores værktøjer for at skabe større fleksibilitet og mobilitet. Med flere ansøgninger og færre beordringer er vi nødt til at kigge på andre mobilitetsfremmende værktøjer end for eksempel time- dagpenge. Vi er ligeledes ved at indstille os på de nye aktivitetsmønstre, hvor vi nu for eksempel ser enheder forlagt til de tidligere østeuropæiske lande. Og så er vi i gang med at slå et større antal stillinger op, også på chefniveau, som kan give mere dynamik. Der er med andre ord ved at komme træk i skorstenen igen.

Viljen til at kæmpe og vinde er en del af Forsvarets dna. Derfor er jeg fortroingsfuld, når jeg kigger frem mod 2015. Og med udsigt til lysere tider på job- og karrierefronten ønsker jeg alle en glædelig jul og et godt nytår.

Niels Bundsgaard

generalmajor
chef for Forsvarsministeriets Personalestyrelse

STAFETTEN

Ved du, hvad dine kollegaer i hele Forsvaret laver? I Stafetten stiller vi spørgsmål om dit job, og du sender stafetten videre.

FOTO: CHALOTTE SØLBERG

Overkonstabel D. Kokkenborg og overkonstabel-1 G. Andersen er lige nu ved at bygge regimentets nye vartegn: En A-bro. Den skal stå ude ved hovedporten.

INGENIØR-SOLDATER PÅ JOB

3. Konstruktionskompagni består af en maskin-, en lejr- og en konstruktionsdeling. Maskindelingen arbejder med vejudbedring, klargøring til en lejr og større arbejdsopgaver, der kræver en maskine.

AF OVERKONSTABEL-1 G. ANDERSEN OG OVERKONSTABEL D. KOKKENBORG

HANDS ON

Konstruktionsdelingen arbejder med at opstille lejre med telte, toiletforhold og elektricitet. Lejrdelingens opgave er at service lejren, når den er opstillet, og delingen sørger for, at lejren kører, som den skal. For at arbejde i 3. Konstruktionskompagni kræver det, at man har gennemført Hærens Basisuddannelse og Reaktionsstyrkeuddannelse. For at arbejde i konstruktionsdelingen og lejrdelingen skal man desuden have et svendebrev inden for

håndværkerbranchen. Det kan være som elektriker, tømrer, murer, smed og VVS. I maskindelingen skal man have teknisk snilde og god forståelse for maskiner.

Dagene ligner ikke hinanden

Vi har dage i garagen og dage i terrænet med grøn uddannelse. Dagene i garagen går med vedligeholdelse af køretøjer og materiel, hvilket vi har en hel del af, samt klargøring af forestående byggeopgaver. Vi har FUT tre gange om ugen, og som en del af Konstruktionskompagniet har vi en del kurser, som vi skal have.

Opgaver i hele verden
I år har vi haft to lejrgrupper udsendt til ISAF samt to byggehold, som hjalp med at nedbryde Camp Viking, som var den danske del i Bastion. Vi har også været i South Dakota i USA, hvor vi arbejdede sammen med US National Guard på øvelsen Golden Coyote. Her løste vi i fællesskab bygningsopgaver. Vi har også været i Norditalien på kursus i at opstille de nye hangar-telte.

Vi har en del opgaver herhjemme som eksempelvis Airshow i Karup, som var en el-opgave. Opstilling af lejr til Night Hawk, som er en større øvelse for specialstyrkerne i Aalborg og Korsør. I Holstebro har vi bygget et kampanlæg i gruppestørrelse. I Borris og Hevring har vi desuden stået for forbedring af skydebanerne. ■

G. ANDERSEN OG D. KOKKENBORG SPØRGER: Hvad laver en matros på en inspektionskutter i Søværnet? ?

Spørgsmålet

Hvad laver en ansat i 3. Konstruktionskompagni i Ingeniørregimentet?

NEM VEJ TIL MILITÆRFAGLIG VIDEN

Du kan søge i forsvarrets biblioteks fysiske samlinger og e-ressourcer samtidigt.

Et søgesystem på **Forsvarets Biblioteks** hjemmeside gør det muligt at søge i mange forskellige viden-databaser. Både efter elektroniske/fysiske tidsskrifter og bøger i en og samme søgning.

Besøg www.fbib.dk – og bliv klogere på din militærfaglige viden

PROFILER

Michael Linden-Vørnle på Armstrong Flight Research Center på Edwards Air Force Base i Californien. Bag ham ses den ene af NASAs to ubemandede luftrekognoscerings systemer, Global Hawk UAV, der bruges til videnskabelige målinger. Foto: Privat

RUMFORSKER OG OFFICER

Michael Linden-Vørnle er en af Danmarks førende astrofysikere. Men godt en fjerdel af året arbejder han med informationsoperationer i Søværnet.

AF PERNILLE KROER / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

DOBBELTJOB

På DTU Space forsker Michael Linden-Vørnle i, hvordan universet blev skabt. Som officer af reserven i Søværnet arbejder han med helt andre udfordringer. Som chef for sektionen for informationsoperationer ved Søværnets Taktiske Stab leder han en gruppe specialister, der planlægger og gennemfører informationsoperationer på øvelser og i internationale operationer. Fagligt har astrofysikken og Forsvaret ikke meget med hinanden at gøre, men tilgangen til at løse opgaverne er den samme. - Begge dele handler om at analysere store mængder data, se mønstre og strukturer og finde en vej til målet. Men når det drejer sig om universet, vil du aldrig komme til et endegyldigt svar. Du kan aldrig bevise noget, men kun komme med det bedste videnskabelige bud. Informationsoperationer er konkret opgaveløsning. Det handler om at påvirke din modstander som en del af den samlede indsats for at nå målet med en militær operation.

Det begyndte med Saturn

Universets gåder trak allerede tidligt i Michael Linden-Vørnle. Helt nøjagtigt udstak han kursen for sin levevej den 18. april 1982.

- Den dag blev jeg konfirmeret og fik en stjernebillede i gave. Det var en lun aprilaften, og vi gik ud og stillede kikkerten op. Den første stjerne, der dukkede op, så mærkelig ud, nærmest sekskantet. Vi satte noget mere forstørrelse på og kunne se, at det var en

lille kugle med en ring rundt om. Det var Saturn. Da sagde det bare "slam!", og jeg vidste, at jeg ville være astrofysiker.

Men efter studentereksamen var Michael Linden-Vørnle blevet skoletræt og ville prøve noget andet, inden han begyndte på universitet. Derfor søgte han ind som sprogofficer i russisk. Han afsluttede uddannelsen i 1989 og blev udstykket til Søværnet. Det var året, hvor muren faldt, så i stedet for at skulle afhøre russere, hvis de ellers kom, blev han typisk brugt som tolk ved flådebesøg og under øvelser.

- Det var en god investering, jeg havde gjort. Det var et fantastisk studiejob, og både dengang og i dag føler jeg mig hjemme i Søværnet. Der er en utrolig sympatisk omgangsform, og jeg lærer meget af at arbejde sammen med andre og løse problemer. Som astrofysiker arbejder jeg mere individuelt og er i vid udstrækning min egen chef.

Rundvisning på nattehimlen

Michael Linden-Vørnle er indkommanderet rundt regnet 75 dage om året, og når stjernerne tændes ude til søs, står han til tider på helikopterdækket og giver sine kollegaer den store rundvisning på nattehimlen. Som astrofysiker forsker han i stjerner og galakser og kender mange af de satellitter, der kredser rundt om Jorden. Men han kan også lægge videnskaben til side og nyde synet af nattehimlen.

- I går nat lå jeg på min drømmeseng og så på stjerne-skud bare fordi, det er smukt. Det skal der også være plads til! ■

BØRNEHAVE JULEPYNTER VETERANCENTRET

AF VETERANCENTRET

TRADITION

Den sidste torsdag i november mødte 12 forventningsfulde børnehavebørn og deres tre pædagoger fra Sydbyens Børnhave i Slagelse op på Veterancentret for som traditionen tro at pynte juletræ og bygning.

- Det er en tradition, der går langt tilbage i tiden, og som Veterancentret overtog, da vi flyttede ind på kaserne i 2011, siger chefsergent Lars Dann Slot fra Veterancentret.

Soldater fra Gardehusarregimentet var også mødt op for at demonstrere "soldatergrej" og feltrationer.

- Ungerne gik rigtig til den og fik pyntet sig med sløringsstifterne og smagt på feltrationer, siger Lars Dann Slot.

Herefter blev juletræet pyntet og madpakkerne fortæret, og inden poderne forlod kasernen kom julemanden forbi med en lille julegave til alle.

- Det er en rigtig god og hyggelig tradition, som alle på Ringsted Kaserne støtter op om, siger Lars Dann Slot.

Hele flokken af børn og pædagoger mødte også op til Veterancentrets julegudstjeneste i Sct. Bendts kirke i Ringsted. ■

AFGHANISTAN

forsvaret.dk/afghanistan

Indsatsen samlet ét sted. Få hele overblikket

Pakistan – hvad laver vi dog der?

Når jeg fortæller, at jeg er forsvarsattaché ved ambassaden i Islamabad, ser jeg ofte tvivlen nage: Hvad laver en forsvarsattaché og ambassaden dog i Pakistan?

Lad mig svare kort: Vi laver meget, som både er relevant og givtigt.

Danmark har i over 10 år bidraget til at løse udfordringerne i Afghanistan, særlig i forhold til terrortruslen og ekstremisme. Løsningen kræver en regional tilgang. Naboerne skal være med. Det kræver kendskab til lokale forhold, og derfor har vi forsvarsattachéer i Kina, Afghanistan og Pakistan.

I forhold til Afghanistan spiller Pakistan en særlig vigtig rolle. Som attaché dyrker jeg et stort netværk, der giver forståelse for de udfordringer, landet og regionen står overfor. Hvorfor opstår truslerne, og hvorfor gør de ikke nok for at imødegå dem?

Derudover koordinerer jeg på ambassaden AFPAK-programmet, som er en del af Freds- og Stabiliseringsfonden. Vi støtter projekter, som de normale bistandsmidler ikke kan støtte. Nøgleord er sammentænkt indsats, regional tilgang og varige kapaciteter, der gør, at Pakistan på sigt selv kan stå for den samlede sikkerhed. Vi støtter lige nu blandt andet Pakistans CIED Center, regionale konferencer, National Defense University, bedre grænseovervågning og kvinders sikkerhed i konflikter.

Opbygger vi Pakistans kapacitet til selv at varetage disse opgaver, vil ekstremismen have sværere ved at få grobund - og de militante grupper have vanskeligt ved at destabilisere regionen og støtte global terror. Det er i dansk strategisk interesse.

Derfor er vi herude med en forsvarsattaché!

I en bredere sammenhæng indgår jeg på en ambassade, der på få år er vokset fra at være et visumkontor til i dag at have alle instrumenter i den udenrigspolitiske værktøjskasse til rådighed: stabiliseringsindsatser, udviklingsbistand, politik og sikkerhedspolitik, borgerservice og senest også et stærkt kommercielt fokus, hvor vi hjælper nye danske virksomheder på dette gigantiske marked. Det er netop, når vi bruger alle disse redskaber samlet, at vi skaber størst resultater for Danmark.

PS. Hvis du ved selvsyn vil opleve det, så kom på besøg, jeg lægger hus til. Så går vi på det lokale marked, løber en tur i parken, cykler op i bjergene, tager min bil på tur i landet eller mødes med nogle af mine pakistanske venner. For sikkerheden er trods alt så god, at det kan man også herude.

Thor Aron Hilton
oberst
forsvarsattaché i Pakistan

MED ANDRE ØJNE

SAGT & SKREVET OM FORSVARET

Moskva vil næste år holde en omfattende militærovelse med "t tusinder" af soldater.

Det russiske Forsvarsministerium

Frivillige aflastes på Veteranhjem

Indtil nu har vi klaret os rigtig godt udelukkende med frivillige arbejdskraft, men det siger sig selv, at vi med en daglig leder her på stedet slipper for en række administrative byrder. ■

Carl Bratved, bestyrelsesmedlem i fonden Danske Veteranhjem

Soldater til Afghanistan

Vi skal ud igen på en ordentlig måde. Det indebærer, at vi har et ansvar for at uddanne de afghanske sikkerhedsstyrker for selv at kunne tage ansvar for landets egen sikkerhed. ■

Holger K. Nielsen, forsvarsordfører for SF om førstebehandlingen af regeringens forslag om at sende 160 soldater, helikoptere og transportfly til Afghanistan, som en del af NATO's Resolute Support Mission.

Marketingsmand bliver officer

Jeg har ligget 100 gange i Frederiksberg Have eller Søndermarken, kigget på slottet og tænkt på, hvor fedt det kunne være at blive en del af det. ■

Andreas Falk som vil genoptage en afbrudt militæruddannelse på grund af en ny militær lederuddannelse for professionsbachelorere.

Jeg blev voksen i Jægerkorpset

Bent Kock
partner i Implement Consulting Group

Gift med Lotte. Sammen har de to drenge på 14 og 17

Kørt Landrover hele sit liv, men er på nippet til at købe en Tesla

Ejer en Harley med 18" forlænget forgaffel

Forfatter til to bøger om personlig engagement og team performance

Arbejder med toppen af dansk erhvervsliv

Har lige fået lavet den tatovering, alle unge jægere har

Det er de færreste, der klarer sig gennem Jægerkorpsets aspirantkursus, men Bent Kock gjorde. Udfordringerne i Jægerkorpset blev dog for få, og selv en jægersoldat kan drømme om at opnå helt almindelige ting.

TEKST OG FOTO: JULIA LIBERATI / VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

UDFORDRING

- Jeg deserterede efter tre dage som værnepligtig, og så måtte MP'erne komme og hente mig. Det var det største chok for mig, at en lille mand med overskæg skulle stå og råbe af mig på den måde, siger Bent Kock.

I sine unge dage var det rockerkredse i Aarhus, der trak. Med vinden i det lange hår drøede Bent Kock gennem livet på sin kværn. Tanken om at han i løbet af de næste par år skulle formes af Forsvaret, faldt ikke den kommende jægersoldat ind.

Der skal jeg hen

Der var ingen vej uden om værnepligten, og da MP'erne først havde været forbi Bent Kock Nielsens adresse, var der ingen tvivl om, at den næste tid skulle bruges i Forsvaret. - Jeg tænker næsten, at jeg blev reddet af Forsvaret. Jeg havde en meget broget fortid, som var fantastisk spændende og tangerende det kriminelle. Men Forsvaret og mine forældres værdisæt, der endelig slog igennem, fik mig ind på den rigtige bane.

Først som 15-årig hørte den unge Bent Kock om Jægerkorpset. Der var ingen, der vidste hvem, de var, eller hvad de lavede. Men tanken om at der fandtes en elite, og at det måske var muligt at blive en del af den, var tiltræk Bent Kock. - Af de 111, der startede, var det kun mig, der kom gennem aspirantkursen, fortæller Bent Kock.

Når man står ude i tovene alene og klemmer sig fast til virkeligheden, øges det mentale pres. Det afgør, om soldaten klarer sig gennem det hårde aspirantkursus. Og det præger i den grad en ung soldat.

- Et eller andet sted har jeg fået installeret en chip, der gør, at jeg kan fortsætte, selv om noget gør ondt. Jeg skal nok klare mig. Det har gjort, at jeg har arbejdet utrolig meget med at være i stand til at tage i mod hjælp og bede om hjælp. Og det har jeg selvfølgelig brug for af og til, ligesom de fleste andre har, siger Bent Kock.

Bruddet måtte komme

Efter 15 år og et avancement igennem stregbefalingssystemet havde Jægerkorpset ikke meget mere at byde én, der ikke havde en gymnasial uddannelse.

- Selv i Jægerkorpset, hvor vi siger, at det er bedste mand på jobbet, betyder rang stadig meget. Så hvor jeg selv syntes, at mine egne kvalifikationer og viden stod mål med de andres og måske mere til, kunne de officerer, jeg uddan-

nede, kort tid efter være mine ledere.

Selv om jægersoldaten levede et fantastisk liv med høj løn og spændende opgaver i hele verden, begyndte andre ønsker, som at skabe noget selv, at trække. Og Forsvaret var ikke længere nok. Han stod tilbage med valget mellem to muligheder.

- Enten kunne jeg blive en bedrevende, og måske endda lidt bitter seniorsergent, eller jeg kunne forlade Forsvaret. Så jeg forlod Forsvaret, siger Bent Kock og smiler.

Et eller andet sted har jeg fået installeret en chip, der gør, at jeg kan fortsætte, selv om noget gør ondt. Jeg skal nok klare mig.

På den anden side

Bent Kock satte alt på et bræt igen og forlod Forsvaret.

- Jeg flyttede til København og startede virksomhed. Jeg har en tro på, at ting kan lade sig gøre, fortæller Bent Kock.

Som 41-årig blev han akademiker, og det gav ham en anden tilgang til ledelsesteorier. I dag er han partner og ledelsesrådgiver i Skandinaviens største konsulentvirksomhed og tilknyttet Løkkefondens Drengakademiet som akademichef.

- Forsvaret har givet mig evnen til at træffe fælles beslutninger. Jeg har været leder der, siden jeg var 22, og nu arbejder jeg med at rådgive ledere. Det var meget operativt i Forsvaret, og i det her job har jeg mulighed for at koble det med teori.

Sindssyg lækker platform

Bent Kock er som reserveofficer stadig tilknyttet Jæger-

korpset, og gør tjeneste nogle uger om året.

- Det betragter jeg som et stort privilegium, og det er noget, jeg værner om. Der er stadig mange ting, jeg ikke savner ved Forsvaret, men der er så mange guld-momenter i min militære fortid, at jeg ikke et øjeblik fortryder, at min indgang til voksenlivet blev formet af Forsvaret og ikke mindst Jægerkorpset

At være en del af en elite på under 400 jægersoldater i Danmark er ikke noget, han skilter med til daglig. Det ligger i Jægerkorpsets motto 'Plus esse, quam simultatur', og det er syret helt ind i Jægerkorpsets ånd - mere at være, end at synes.

- En fortid i Jægerkorpset er en sindssygt lækker platform at stå på, men jeg overdriver den ikke. Den er ikke rambuk for det, jeg laver. Det, mener jeg, er for tyndt.

Det handler om, hvordan man optræder som menneske, og i det, man gør.

- Jeg skal repræsentere det, jeg taler om. Jeg arbejder med direktioner og bestyrelser i Danmarks største virksomheder og i stigende grad med store internationale virksomheder. Så hvis jeg taler om energi og engagement, skal jeg selv agere i overensstemmelse med det. Det gør mig troværdig øjensynligt i en grad, der sætter mig i stand til at leve nogenlunde fornuftigt af det.

Underspillet overlegenhed

Bent Kock er ikke typen, der bralrer op med sin fortid som specialsoldat i et korps omgærdet af ikke så lidt ærefrygt. - Nogle tidligere kolleger bruger meget tid på at fortælle om Jægerkorpset, og bruger det som markedsføring. Det vil vi alle kunne gøre. 98 procent af os gør det bare ikke. Det er ikke en del af vores kodeks at stå som individer og pleje egne interesser i offentligheden ved hjælp af Jægerkorpsets navn. Jeg er en del af Jægerkorpset, Jægerkorpset er ikke mig. Jægerkorpset det er os. De næsten 400 mand, der har været der siden 1961.

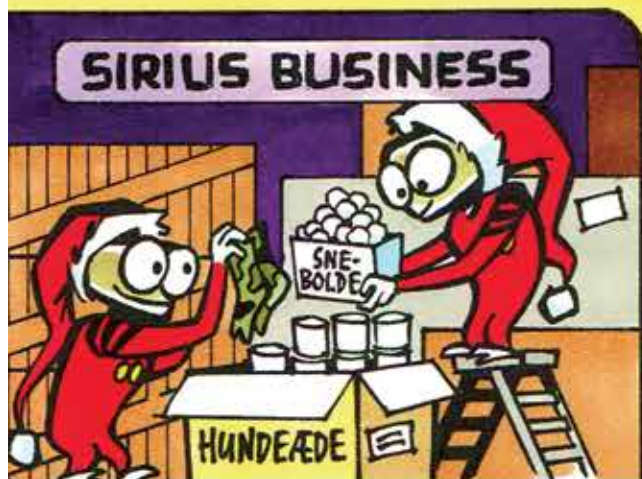
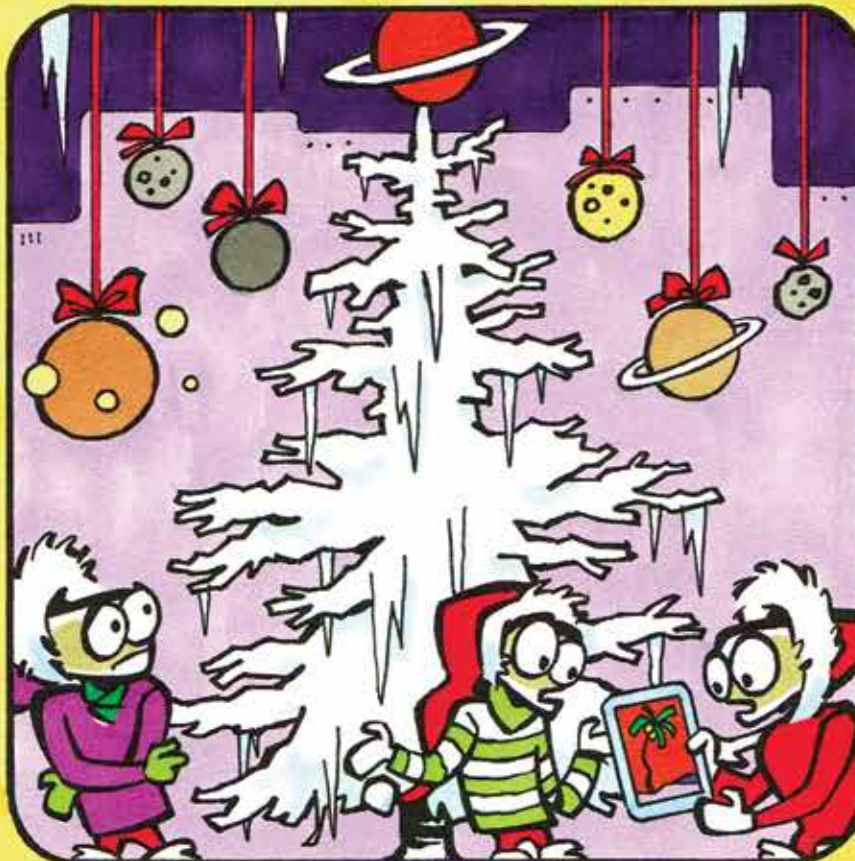
Og det er en balancekunst, der udfordrer selv en gammel jægersoldat, der først efter lidt overvejelse sagde ja til at blive portrætteret i Forsvarsavisen. Han kunne aldrig drømme om at stille op på samme måde i et af de landsdækkende medier.

- Underspillet overlegenhed, det, synes jeg, er fantastisk. Når folk er gennemført overbevisende i det, de laver, uden de selv behøver at fortælle om det eller highlighte det. De er det bare i kraft af deres blotte tilstedeværelse. Sådan forsøger jeg også selv at være, siger Bent Kock. ■

PLANET STRUKT

ET TEGNESERIEUNIVERS AF DEN ANDEN VERDEN

SN